

Dönem : 1

Toplantı : 2

MILLET MECLİSİ S. Sayısı : 126 ya 1 nci ek

Bursa Milletvekili İbrahim Öktem ve 3 arkadaşının, Sendikalar kanunu teklifi ile İşçi ve İş Veren Sendikaları kanunu tasarısı ve Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında Millet Meclisi Geçici Komisyonu raporu (M. Meclisi 2/286, 1/382; C. Senatosu 1/216)

(Not : C. Senatosu S. Sayısı : 161)

*Cumhuriyet Senatosu
Genel Sekreterlik
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 2127*

5 . 7 . 1963

MILLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 29 . 4 . 1963 gün ve 4251 - 21679 sayılı yazınıza karşılıktır :

Sendikalar kanunu teklif ve tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni, Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun 4 . 7 . 1963 tarihli 86 ncı Birleşiminde değiştirilerek kabul edilmiş ve dosya ilişikte sunulmuştur.

Saygılarımla.

*İ. Hamit Tigrel
Suad Hayri Ürgüplü Y.
Cumhuriyet Senatosu Başkanı*

Not :

Değişen maddeler

1	(ve isim)	20
2		21
3		22
4		23
5		25
6		29
		30
8		31
9		
11	Geçici	2
12	»	3
13	»	4
14	Madde	34
16		
17		
18		

Açık oy sayısı : (Tümü 113)

Kabul	:	111
Ret	:	1
Çekinser	:	1

Geçici Komisyon raporu

Sendikalar kanunu teklifiyle İşçi ve iş veren sendikaları kanunu tasarısını ve Toplu Sözleşme Grev ve lokavt kanunu tasarısı görüşmekle görevli Geçici Komisyonu

Millet Meclisi

Esas No : 2/282, 1/382

11 . 7 . 1963

Karar No : 6

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Komisyonumuz, 11 Temmuz 1963 günkü Birleşiminde, Bursa Milletvekkili İbrahim Öktem ve arkadaşlarının Sendikalar Kanunu teklifiyle İşçi ve iş veren sendikaları kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul edilmiş olan metninde Cumhuriyet Senatosunca 4 Temmuz 1963 tarihli 86 nci Birleşiminde yapılmış olan değişiklikleri, Hükümet adına Çalışma Bakanının başkanlığında Adalet ve Çalışma bakanlıkları yüksek dereceli memurlarından kurulu bir heyetin huzurunda incelemiş ve aşağıdaki hususları kararlaştırmıştır :

1. Cumhuriyet Senatosu, kanun metninin başlığını «İşçi ve iş veren sendikaları Kanunu» olarak değiştirmiştir. Halbuki, Millet Meclisi kendi metninin işçi sendikalarına dair hükümlerini, işçi niteliği taşımayan kamu hizmeti görevlilerinin sendika hukuku bakımından genel kanun niteliğinde olarak ve işçi niteliği taşımayan kamu hizmeti görevlileri için yapılacak özel kanunda bunların kuracakları sendikaların sadece işçi sendikalarından ayrılan özellikleri belirtilmek üzere tedvin etmiş idi. Millet Meclisinin bu görüşü kanun tekniği ve maslahat bakımından çok daha uygun olduğundan, kanun metninin başlığının da, Millet Meclisi metninde olduğu gibi, «Sendikalar Kanunu» şeklinde kalması çok daha yerinde olacaktır. Bu itibarla, Komisyonumuz, kanun başlığında Cumhuriyet Senatosunca yapılmış olan değişikliğin reddi gerektiğine karar vermiştir.

2. 1 nci maddedeki eki komisyonumuz benimsemiştir.

3. 2 nci maddede, Cumhuriyet Senatosu, hizmet akdiyle çalışmakla beraber emeklilik statüsüne tabi olan kimselerin işçi sendikası kurmak ve bu sendikalara üye olmak hakkına sahip olduğunu belirten bir hüküm eklenmiştir. Bazı yanlış içtihatları değiştirmek bakımından, bu hüküm, uygun mütalâa edilmiştir.

Cumhuriyet Senatosu, ayrıca, Millet Meclisince kabul edilen metnin 4 ncü maddesinin 3 ncü bendinde yer alan ve Millî Savunma Bakanlığına ve İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığına bağlı işyerlerinde çalışan ve askerlik yükümünü yerine getirmiyen işçilerin, işçi sendikası kurmak ve bu sendikalara üye olmak hakkına sahip olduklarını tasrih eden hükümü, bu maddenin 1 nci bendine 2 nci fıkra olarak aktarmıştır. Komisyonumuz, kanun tekniği bakımından, bu hususu da uygun mütalâa eylemiştir.

Cumhuriyet Senatosu, bu maddenin Millet Meclisince kabul edilen metninde mevcut olan ve diğer Batı memleketlerinde umumiyetle olduğu gibi nakliye mukavelesine göre bedeni hizmet arzı suretiyle çalıştırılmayı meslek edinmiş olanlarla (yani serbest hamallarla), neşir mukavelesine göre eserini nâşire terk etmeyi meslek edinmiş bulunanları (yani serbest yazarları) madde metninden çıkarmak suretiyle, bunları işçi sendikası kurmak ve bu sendikalara üye olmak hakkından mahrum eden bir değişiklik yapmıştır. Komisyonumuz, Anayasamızın 46 ncü maddesinin 2 nci fıkrasında «İşçi niteliğini taşımayan kamu hizmeti görevlileri» tâbirinden, kamu hizmeti görevlileri dışında kalan «çalışanlar»ın ancak ve ancak hizmet akdiyle çalışan işçiler olduğu neticesinin çıkarılamayacağını; aksi halde, Anayasamızın 46 ncü maddesinin ilk fıkrasında «çalışanlar» terimi yerine «işçi» teriminin kullanılmış olması gerekeceğini; Anayasamızın «çalışanlar» teriminden anladığı mânanın, sosyolojik anlamında işçi kütlesi olduğu ve bu kütleyle mensup olmakla işçi sendikası kurmak ve bunlara üye olmak hakkından istifade bakımından Batı demokrasilerinin misal olarak ele alınması gerektiği mülâhazalarıyla, bu değişikliğin uygun olmadığı neticesine ulaşmıştır. Komisyonumuz, Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu gereğince toplu iş sözleşmesi ve grev yapmak hakkından sadece hizmet akdiyle çalışanların istifade edebileceği ve binaenaleyh, serbest ha-

mallarla serbest yazarların bu haklardan istifade etmeleri esasen bahis konusu olmadığına göre, bunların işçi sendikası kurmaları ve bu sendikalara üye olmaları için de hiçbir sebep kalmıyacağı mütalâasını da bu bakımdan tamamiyle yersiz telâkki etmektedir. Nitekim, Sendikalar Kanununun 14 nci maddesi gereğince işçi sendikaları, alelâde derneklerin yapamayacakları birçok iktisadi ve sosyal faaliyetleri üyeleri yararına yapmak hakkına sahip kılındıktan başka; aynı sendikalar, mevzuattan, örf ve âdetten ve meslekin müşterek menfaatlerinden doğan hususlarda üyelerini ve mirasçılarını temsilen dâvaya ve bu münasebetle açılan dâvadan ötürü husumete dâhil olduklarına göre, sendikaları derneklerden ayıran bellibaşlı vasıflardan biri olan bu haktan serbest hamallarla serbest yazarların istifade etmelerini önlemek için hiçbir mâkul sebep ileri sürülemeyeceği açıktır. Serbest hamallarla serbest yazarların esnaf teşekkülleri içinde dahi teşkilâtlanamıyacakları düşünülecek olursa, esasen sosyolojik anlamında işçi kütesine dâhil olan bu kategorilere işçi sendikası kurmak ve işçi sendikalarına üye olmak hakkının tanınmaması, yersiz bir kısıtlamadan ibarettir. Bu itibarla, Komisyonumuz, bu değişikliğin reddine karar vermiştir.

Komisyonumuz, ayrıca, Millet Meclisi metninde yer alan «Âdi şirket mukavelesine göre bir iş yerinde ortaklık payı olarak esas itibariyle bedenî veya fikrî emek arzı suretiyle çalışanların, bu mukavelenin aynı durumdaki herkese açık olması kaydıyla, işçi sendikası kurmak ve bu sendikalara üye olmak hakkına sahib oldukları» na dair olan hükmü, hukukî bakımdan vâzih olmayan bir tarzda değiştirerek kabul eden Cumhuriyet Senatosunun bu değişikliğine de katılamamaktadır.

Komisyonumuz, nihayet, işçi niteliği taşımayan kamu hizmeti görevlilerinin kuracakları sendikaların esas itibariyle işçi sendikası sayılması ve bunların, özel kanunda yer alacak hükümler dışında genel olarak işçi sendikaları hakkında işbu kanunda sevk edilen hükümlere tabi tutulması gerektiği yolundaki prensibin de metinden çıkarılmasına dair Cumhuriyet Senatosu değişikliğine katılmayı, başlıkta yapılan değişiklik vesilesiyle izah edilen sebeplerle imkânsız görmüştür.

Anayasanın 92 nci maddesi gereğince, Cumhuriyet Senatosunca değiştirilen bir maddenin bâzı kısımlarının Millet Meclisince benimsenip, bâzı kısımlarının benimsenmemesi mümkün olmadığından, maddeye en mükemmel şeklinin verilmesi, ancak Türkiye Büyük Millet Meclisi Karma Komisyonunda mümkün olabilecektir. Bu itibarla, Komisyonumuz, bu maddede Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişikliğin reddedilmesini tavsiye etmektedir.

4. Cumhuriyet Senatosu, 3 nci maddede, bâzı ticari şirketlerde hissedar olan bâzı kimselerin behemehal iş veren sayılmasına dair olan Millet Meclisi metnindeki hükümleri çıkartmıştır. Bu itibarla, bu maddede Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklik de Komisyonumuzca reddedilmiştir.

5. Komisyonumuz, Cumhuriyet Senatosunun 4 nci madde metninden çıkardığı 1 nci bendin (a) ve (b) fıkralarının metinde yer almasını zarurî görmekte olup, bu değişikliğin de reddi gerektiğine karar vermiştir.

6. Komisyonumuz, Cumhuriyet Senatosunun 5 nci maddede redaksiyona mütaallik olarak yaptığı değişikliği benimsemiştir.

7. Komisyonumuz, Cumhuriyet Senatosunca, 6 nci maddede yapılan değişikliği kabul etmiştir. Bu değişikliğe göre, ihtiyarlık veya daimî mâlûllük aylığına hak kazanmış olanların işçi sendikasından çekildikten sonra aidat ödemelerine dair bir mecburiyet sendika tüzüklerine konulamıyacaktır.

8. 7 nci madde kesinleşmiştir.

9. Cumhuriyet Senatosu, 8 nci maddeyi, sendikadan çıkarılan üyenin genel kurulun çıkarma kararını onaylamasından sonra mahkemeye itirazı halinde temyiz yolunu açık bırakan tarzda değiştirmiştir. Komisyonumuz, durumun mahallî verilerinin takdiriyle ilgili bir konuda Yargıtay denetimine lüzum olmadığı ve bu yorum açık tutulmasından sağlanacak teminatın, sendikadan çekikten çıkarılması gereken bir üyenin o sendika içindeki zararlı faaliyetine daha uzun bir süre devam edebilmesinden doğacak mahzurlara tercih edilemeyeceği mütalâasıyla, bu değişikliğin reddi gerektiğine karar vermiştir.

10. 9 neu madde üzerinde Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklik, sendikaların üst birliklerinin bunları kurmaya yetkili olan tüzel kişilerin tamamının bir araya gelmesi suretiyle kurulabileceği tarzında yorumlanmaya müsait hayli tehlikeli bir değişiklik teşkil etmektedir. Komisyonumuz, bu itibarla, bu değişikliğin de reddedilmesi gerektiğine karar vermiş bulunmaktadır.

11. 10 neu madde kesinleşmiştir.

12. Cumhuriyet Senatosu, 11 nci maddeye, sendika kuruculuğunda aranan vasıflar meyanına «kamu hizmetlerinden mahrum edilmemiş olmak» kaydını da eklemiştir. Komisyonumuz, bu değişikliğe katılmaktadır.

13. Cumhuriyet Senatosu 12 nci maddede, sendika kuruluş beyannamelerinin bölge çalışma müdürlüğü yerine en yüksek mülki âmirliğe verilmesini kabul etmiştir. İdare hukukumuzun temel ilkelerine uygun düştüğü cihetle, komisyonumuz, bu değişikliğe de katılmaktadır.

14. Cumhuriyet Senatosu, 13 ncu maddeyi değiştirirken, bir iş kolu çapında faaliyette bulunmak üzere kurulmamış olan bir sendikaya diğer bir sendikanın katılması şıkkını unutmış olduğundan, bu maddenin de kanun tekniği bakımından yeniden kaleme alınması gerekmektedir. Komisyonumuz, bu sebeple, bu maddenin reddi gerektiğine karar vermiştir.

15. Cumhuriyet Senatosu 14 ncu maddenin 4 ncu bendini metinden çıkarmıştır. Bu bendin metinden çıkarılması, her işçi sendikasının toplu iş sözleşmesi ve grev yapmak ve her iş veren sendikasının da toplu iş sözleşmesi ve lokavt yapmak hakkına sahibolabileceği yolunda bazı tereddütlerin uyanmasına vesile verebileceğinden, tatbikatta vuzuhu sağlamak maksadıyla, Komisyonumuz bu değişikliğin reddi gerektiğine karar vermiştir.

16. 15 nci madde kesinleşmiştir.

17. Cumhuriyet Senatosu, 16 nci maddenin 2 nci bendini, 1 nci maddenin 3 ncu bendindeki sarahat muvaceshinde haşiv sayarak çıkarmıştır. Komisyonumuz, bu maddedeki değişikliklere aynen katılmaktadır.

18. Cumhuriyet Senatosu, 17 nci maddenin 1 nci bendinin 2 nci fıkrasında «her hangi bir müdahale» yi yasak etmiş ve metinden «nüfuz tesis etmek maksadıyla» kaydını çıkarmıştır. Bu suçtan kasıt unsurunu çıkartan bu tadil, gerek işçi sendikaları, gerek iş verenler ve iş veren sendikaları bakımından tehlikeli görüldüğünden, Komisyonumuzca reddedilmiştir.

19. Komisyonumuz, Cumhuriyet Senatosunun 18 nci maddede yaptığı redaksiyona mütaallik değişiklikleri aynen benimsemiştir.

20. 19 neu madde kesinleşmiştir.

21. 20 nci maddede Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklik, redaksiyona mütaallik olanların dışında, işçi sendikası yöneticisinin müraعات hakkını kullandığı anda boş yer olmasa bile, bu hakkı bir kere kullandıktan sonra yer boşalınca yeniden işe alınması maksadını gütmektedir. Komisyonumuz, bu amaca katılmış; ancak, Cumhuriyet Senatosunca kaleme alınan metnin bu amacı tam olarak karşılayamadığı müşahade edildiğinden, metnin Karma Komisyonunda en mükemmel şeklini almasını teminen bu değişikliğin reddi gerektiğine karar vermiştir.

22. Cumhuriyet Senatosu 21 nci maddenin son fıkrasını çıkarmıştır. Bu durumda, bir toplu iş sözleşmesinin Bakanlar Kurulunca teşmil edilmesi halinde dahi, bu teşmil kararnamesinin çıkarılması, o toplu iş sözleşmesinde âkîd taraf olarak bulunan işçi teşekküllerinin muvafakatine bağlı tutulmaktadır ki, bu husus kamu düzeni ve yararı mülâhazasıyla işliyecek olan teşmil müessesesinin ruhuna aykırıdır. Komisyonumuz, bu sebeple bu değişikliği reddetmiştir.

23. Cumhuriyet Senatosu, 22 nci maddenin 2 nci bendinde şehir ve kasaba muhtarlıklarına yapılan atfı çıkarmıştır. Komisyonumuz, bu muhtarlıkların tüzel kişiliğe sahibolamayışlarına binaen, bu değişikliği yerinde görmüştür.

Cumhuriyet Senatosu, bu maddenin 4 ncu bendindeki haciz yasağından haczedilecek gayrimenkûle ilgili alacakları istisna etmiş olup, Komisyonumuz, bu değişikliği de hakkaniyete uygun mütalâa eylemiştir.

Komisyonumuz, bu sebeplerle, 22 nci maddede Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklikleri aynen benimsemiştir.

24. Komisyonumuz, Cumhuriyet Senatosunun 23 nci maddede yaptığı redaksiyon değişikliğini aynen benimsemiştir.

25. 24 nci madde kesinleşmiştir.

26. 25 nci maddede Cumhuriyet Senatosunun yaptığı değişiklik, mücbir sebep nazariyesi tasrih edilmeden de cari olduğuna göre, komisyonumuzca uygun görülmüştür.

27. 26 nci madde kesinleşmiştir.

28. 27 nci madde kesinleşmiştir.

29. 28 nci madde kesinleşmiştir.

30. Cumhuriyet Senatosu, Millet Meclisi metninde zuhulen sadece sendikalara hasredilmiş olan 29 ncu madde metninin bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllere hasretmek suretiyle yerinde bir değişiklik yapmış olduğundan, komisyonumuz bu maddedeki değişikliğe aynen katılmaktadır.

31. Cumhuriyet Senatosu, 30 ncu maddede, kapatma ve faaliyetten men konusunda hukuk mahkemesini yetkili kılan ve ayrıca, faaliyetten men kararlarına ait alt taban koyan iki değişiklik yapmış olup; komisyonumuz, bu değişikliklere katılmaktadır.

32. Komisyonumuz, Cumhuriyet Senatosunun 31 nci maddeye eklediği 4 ncu bende katılmakta; ancak, yine Cumhuriyet Senatosunca eklenmiş olan 6 nci bentte yer alan cezayı fazla ağır mütalâa etmektedir. Komisyonumuz, ayrıca, Millet Meclisi metninin 10 ncu bendine tekabül eden 11 nci bentte, Cumhuriyet Senatosunun, bâzı ağır kanun dışı grev ve lokavt suçlarından ve benzeri suçlardan hüküm giymiş olanlar için konulmuş olan belli bir süre sendika yöneticisi olamama hükmünü kaldırmış olmasını da uygun bulmamıştır. Komisyonumuz, bu sebeplerle, bu değişik maddenin reddine karar vermiştir.

33. 32 nci madde kesinleşmiştir.

34. Komisyonumuz, 33 nci maddede Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişikliğin zikredilen kanunun başlığını aynen aksettirmedini müşahede ederek, bu değişikliğin de reddine karar vermiştir.

35. 1 nci geçici madde kesinleşmiştir.

36. Komisyonumuz, Cumhuriyet Senatosunca eklenen 2 nci geçici maddeye aynen katılmaktadır.

37. Komisyonumuz, Millet Meclisi metninin 34 nci maddesinin 2 nci bendi iken, Cumhuriyet Senatosunca 3 ncu geçici madde haline getirilen hükme de aynen katılmaktadır.

38. Komisyonumuz, Cumhuriyet Senatosunca eklenen 4 ncu geçici maddeyi benimsemiştir.

39. Komisyonumuz, Millet Meclisi metninin 34 ne ümaddesinin 4 ncu bendinin Cumhuriyet Senatosunca çıkarılmasını uygun görmemiştir. Zira, eğer işçi niteliği taşımayan kamu hizmeti görevlilerinin sendika hukuku bakımından işbu kanunun genel kanun olduğuna kabul edilecekse, bu bende ihtiyaç vardır. Komisyonumuz, bu sebeple, bu değişikliği de reddetmiştir.

40. 35 nci madde kesinleşmiştir.

41. Genel Kurulda öncelikle görüşülmesi istemiyle, Yüksek Başkanlığa sunulur.

Geçici Komisyon

Başkanı Y.

Sözeü

İstanbul

C. Kırca

Bu Rapor Kâtibi

Afyon Karahisar

H. N. Bâki

Urfa

C. Öncel

Artvin

S. Eminođaođlu

Zonguldak

Y. Z. Yücebilgin

Çanakkale

B. Arat

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ METİN

İşçi ve İş Veren Sendikaları Kanunu

İşçi ve iş veren meslekî teşekkülleri

MADDE 1. — Sendika, birlik federasyon ve konfederasyonlar, bu kanuna göre işçi sayılanların ve iş verenlerin, müşterek iktisadi, sosyal ve kültürel menfaatlerini korumak ve geliştirmek için kurdukları meslekî teşekküllerdir.

2. Yukardaki bentte zikredilen meslekî teşekküllerin kurulması serbest ve ihtiyaridir.

3. Bu teşekküllerin kuruculuğunda, üyeliğinde, teşekküldeki görevlere seçilmekte veya görevlerde kullanılmakta ve teşekkül hizmetlerinden istifadede cins, aile, ırk, renk, dil, din, mezhep, inanç, siyasi kanaat ve siyasi parti farkı gözetilemez.

İşçi Sendikası üyeliği

MADDE 2. — 1. Hizmet akdine göre çalıştırılan kimseler, nakliye mukavelesine göre bedeni hizmet arzı suretiyle çalıştırılmayı meslek edinmiş olanlar, neşir mukavelesine göre eserini nâşire terk etmeyi meslek edinmiş bulunanlar ve âdi şirket mukavelesine göre bir iş yerinde ortaklık payı olarak esas itibariyle bedeni veya fikri emek arzı suretiyle çalışanlar, bu mukavelenin aynı durumdaki herkese açık olması kaydiyle; bu kanun bakımından işçi sayılırlar. Bu kanuna göre işçi sayılan kimseler, işçi sendikası kurmak ve işçi sendikalarına üye olmak hakkına sahiptirler.

İşçi niteliği taşımayan kamu hizmeti görevlilerinin bu bent gereğince sendika kurmak ve sendikalara üye olmak hakları ve bunların kendi aralarında kuracakları sendikalarla bu sendikaların kendi aralarında kuracakları birlik, federasyon ve konfederasyonların özellikleri özel kanunla düzenlenir.

2. Yukardaki bentte sayılan kimseler, çalışma durumu herhangi bir sebeple ortadan kalkmış ise söz konusu bentteki târiflere uygun herhangi bir iş veya mesleki daha önce değişik zamanlarda da olsa en az üç yıl süre ile yapmışlarsa, bundan sonra herhangi bir zamanda iş veren sıfatını almamış bulunmak kaydiyle, bu kanuna göre işçi sendikası kurmak ve işçi sendikalarına üye olmak hakkına sahiptirler.

3. İşçi teşekküllerinin yönetim kurullarında, haysiyet divanlarında ve diğer yönetim ve denetim işlerinde görev alanlar, bu kanuna göre işçi sendikası kurmak ve işçi sendikalarına üye olmak hakkına sahiptirler.

İş veren sendikası üyeliği

MADDE 3. — 1. 2 nci maddeye göre işçi sendikası kurmak ve bu sendikalara üye olmak hakkına sahip kimseleri çalıştıran gerçek ve tüzel kişilere bu kanun bakımından iş veren denir.

Bu kanuna göre iş veren sayılan gerçek ve tüzel kişiler, iş veren sendikası kurmak ve iş veren sendikalarına üye olmak hakkına sahiptirler.

2. İş veren sayılan gerçek veya tüzel kişiler adına işletmenin bütününe sevk ve idareye yetkili olanlar, bu kanun bakımından iş veren vekilirdirler. İş veren vekilleri bu kanun bakımından iş veren sayılırlar.

3. İş veren teşekküllerinin yönetim kurullarında, haysiyet divanlarında ve diğer yönetim ve denetim işlerinde görev alanlar, bu kanuna göre iş veren sendikası kurmak ve iş veren sendikalarına üye olmak hakkına sahiptirler.

4. Şirketlerde ortak olanlar bu kanun bakımından her halde iş veren sayılırlar. Ancak, kooperatif şirketlerdeki ortaklar ile anonim şirketlerde her hangi bir suretle imtiyazlı hisse sahibi olmayan ortaklar ve 2 nci maddenin 1 nci bendinde zikri geçen şekliyle âdi şirkette ortak olanlar, bu hükümden müstesnadır.

CUMHURİYET SENATOSUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

İşçi ve İş Veren Sendikaları Kanunu

İşçi ve iş veren meslekî teşekkülleri

MADDE 1. — 1. Sendika, birlik federasyon ve konfederasyonlar, bu kanuna göre işçi sayılanların ve iş verenlerin, müşterek iktisadi, sosyal ve kültürel menfaatlerini korumak ve geliştirmek için kurdukları meslekî teşekküllerdir.

2. Yukardaki bentte zikredilen meslekî teşekküllerin kurulması serbest ve ihtiyaridir.

3. Bu teşekküllerin kuruculuğunda, üyeliğinde, teşekküldeki görevlere seçilmekte veya görevlerde kullanılmakta ve teşekkül hizmetlerinden istifadede cins, aile, ırk, renk, dil, din, mezhep, inanç, siyasi kanaat ve siyasi parti farkı gözetilemez.

İşçi Sendikası üyeliği

MADDE 2. — 1. Hizmet akdine göre çalışanlar işçi sendikası kurmak ve bunlara üye olmak hakkına sahiptirler. Bir işçinin T.C. Emekli Sandığına Kanununa tabi olması, işçi sendikası üyeliğine engel sayılmaz.

Millî Savunma Bakanlığı ve Jandarma Genel Komutanlığına bağlı iş yerlerinde çalışan ve askerlik ödevini yerine getirmekte olanlar dışında kalan işçiler işçi sendikası kurmak ve bu sendikalara üye olmak hakkını haizdirler.

İş verenlerle çeşitli şekillerde ortak durumuna geçmekle beraber, fiilen aynı iş yerinde veya başka iş yerlerinde işçi olarak çalışanlar işçi sendikası kurmak ve bu sendikalara üye olmak hakkını haizdirler. Şu kadar ki, o iş yerlerinde ortaklık imkânı bütün işçilere açık olmalı ve ortaklık şartları bütün işçiler tarafından kolaylıkla yerine getirilebilecek nitelikte bulunmalıdır.

2. Yukardaki bentte sayılan kimseler, çalışma durumu her hangi bir sebeple ortadan kalkmış ise söz konusu bentteki tariflere uygun her hangi bir işi daha önce değişik zamanlarda da olsa en az üç yıl süre ile yapmışlarsa bu kanuna göre işçi sendikası kurmak ve işçi sendikalarına üye olmak hakkına sahiptirler.

3. İşçi teşekküllerinin yönetim kurullarında, haysiyet divanlarında ve diğer yönetim ve denetim işlerinde görev alanların, birinci bentte yazılı vasıfları kaybetmiş olsalar ve ikinci bentte yazılı şartları haiz olmasalar dahi o göreve getirildikleri anda üye oldukları sendikalardaki üyelik sıfatları devam eder.

İş veren sendikası üyeliği

MADDE 3. — 1. 2 nci maddeye göre işçi sendikası kurmak ve bu sendikalara üye olmak hakkına sahip kimseleri çalıştıran gerçek ve tüzel kişilere bu kanun bakımından iş veren denir.

Bu kanuna göre iş veren sayılan gerçek ve tüzel kişiler, iş veren sendikası kurmak ve iş veren sendikalarına üye olmak hakkına sahiptirler.

2. İş veren sayılan gerçek veya tüzel kişiler adına işletmenin bütününe sevk ve idareye yetkili olanlar, bu kanun bakımından iş veren vekilidirler. İş veren vekilleri bu kanun bakımından iş veren sayılırlar.

3. İş veren teşekküllerinin yönetim kurullarında, haysiyet divanlarında ve diğer yönetim ve denetim işlerinde görev alanların, iş veren veya iş veren sıfatını kaybetmiş olsalar dahi o göreve getirildikleri anda üye oldukları sendikalardaki üyelik sıfatları devam eder.

4. 2 nci maddede zikredilen kimselerden, mevzuat veya toplu iş sözleşmesi gereğince bir işletmenin yönetim kurullarında veya benzeri kurullarda işçi temsilcisi sıfatıyla bulunanlar, iş veren sıfatını almış sayılamazlar.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

2 nci maddede zikredilen kimselerden, mevzuat veya toplu iş sözleşmesi gereğince bir işletmenin yönetim kurullarında veya benzeri kurullarda işçi temsilcisi sıfatıyla bulunanlar, iş veren sıfatını almış sayılmazlar.

Sendikalara üye olamayacak kimseler

MADDE 4. — 1. a) Askerî şahıslar;

b) 22 nci maddenin 2 nci bendinde yazılı idare, teşekkül, müessese ve bankalarda çalışan müfettişler ve kontrolörler ile umum müdür yardımcısı veya buna eşit ve üst kademelerdeki idari görevlerde çalışanlar;

c) Din ve ibadet işlerinde ve mâbetlerde hizmet görenler işçi ve iş veren sendikası kuramaz; işçi ve iş veren sendikalarına üye olamazlar.

2. Askerliği meslek edinmemiş bulunan askerî şahısların bu kanuna göre haiz oldukları hak ve yükümler, silâh altında buldukları süre içinde askıda kalır. Ancak, bu bent hükmü, bu gibi şahısların üyesi buldukları sendikalara aidat ödemelerini ve 14 ncü maddenin 1 nci bendinin (g) fıkrasında zikri geçen yardımlaşma sandıklarına ödemede bulunmalarını engellemez.

3. Millî Savunma Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığına bağlı iş yerlerinde çalışan ve askerlik yükümünü yerine getirmiyen işçiler, bu kanunun uygulanması bakımından askerî şahıs sayılmazlar.

Üyelik kazanılması

MADDE 5. — 1. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllere üye olmak ihtiyaridir. Üye olmak yazılı müracaata bağlıdır.

2. İşçi sendikalarına üye olmak hakkının kullanılabilmesi için bu kanuna göre işçi sıfatını taşıyan kimsenin onaltı yaşını doldurması gerekir; onaltı yaşından küçük olanlar, kanuni temsilcilerinin yazılı muvafakatiyle üye olabilirler. Ancak, onaltı yaşından küçük olanlar, sendika genel kurulunda oy kullanamazlar.

Üyelikten ayrılma

MADDE 6. — 1. Her üyenin, istediği zaman, üyesi bulunduğu meslekî teşekkülden çekilmeye hakkı vardır. Çekilme yazı ile olur.

2. Bir işçi teşekkülünden çekilen üyenin en çok üç ay müddetle aidatını ödemeye devam edeceğine dair teşekkül tüzüğüne hüküm konabilir.

İşini eski iş yerinin bulunduğu belediye veya köy sınırları dışından başka bir yere nakleden veyahut eski işinin dâhil olduğu iş kolu ve onunla ilgili iş kollarının dışında başka iş koluna aktaran üye için bu bent hükmü tatbik olunmaz.

3. İşçi veya iş veren teşekkülü üyeliği vasfı kalkan şahıs aidat ödemiş veya topyekûn ödemede bulunmuş olduğu her nevi yardımlaşma veya ihtiyarlık sandıklarındaki üyelik hakkını, o sandığa yapmış olduğu ödemeler nisbetinde muhafaza etmek hakkını haizdir.

Bu haktan istifade edilebilmesi için yapılması lüzumlu yekûn ödemelerin miktarı teşekkül tüzüklerince tesbit edilir. Ancak, bu miktar beşyüz liradan fazla olamaz. Teşekkül tüzükleri, bu hakkın kullanılması için gerekli yazılı talebin, üyelikten çekilme tarihinden itibaren ne kadar müddet içinde yapılması gerektiğini de tesbit eder. Bu müddet onbeş günden az ve iki aydan fazla olamaz.

Üye olmak memnuiyeti ve üyelikten doğan hakların askıda kalması

MADDE 4. — 1. Din ve ibadet işlerinde çalışanlar; işçi ve iş veren sendikası kuramazlar ve bu sendikalara üye olamazlar.

2. Askerliği meslek edinmemiş bulunan askerî şahısların bu kanuna göre haiz oldukları hak ve yükümler, silâh altında buldukları süre içinde askıda kalır. Ancak, bu hüküm bu gibi şahısların üyesi buldukları sendikalara aidat ödemelerini ve 14 ncü maddenin 1 nci bendinin (g) fıkrasında zikri geçen yardımlaşma sendikalarına ödemede bulunmalarını engellemez.

Üyelik kazanılması

MADDE 5. — 1. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllere üye olmak ihtiyâridir. Üye olmak yazılı müracaata bağlıdır.

2. İşçi sendikalarına üye olmak için bu kanuna göre işçi sıfatını taşıyan kimsenin onaltı yaşını doldurması gerekir; onaltı yaşından küçük olanlar, kanuni temsilcilerinin yazılı muvafakatiyle üye olabilirler. Ancak, onaltı yaşından küçük olanlar, sendika genel kurulunda oy kullanamazlar.

Üyelikten ayrılma

MADDE 6. — 1. Her üye, istediği zaman, üyesi bulunduğu meslekî teşekkülden çekilebilir. Çekilme yazı ile olur.

2. Bir teşekkülden çekilen üyenin aidatını üç aydan fazla ödemeye devam edeceğine dair teşekkül tüzüğüne hüküm konamaz.

İşini eski iş yerinin bulunduğu belediye veya köy sınırları dışında başka bir yere nakleden veya eski işinin dâhil olduğu iş kolunu veyahut onunla ilgili iş kollarının dışında başka bir iş koluna aktaran yahut kendisine ihtiyarlık veya daimî mâlûliyet aylığı bağlanan üye için bu bent hükmü tatbik olunmaz.

3. İşçi veya iş veren teşekkülü üyeliği vasfı kalkan şahıs aidat ödemiş veya topyekûn ödemede bulunmuş olduğu her nevi yardımlaşma veya ihtiyarlık sendikalarındaki üyelik hakkını, o sandığa yapmış olduğu ödemeler nisbetinde muhafaza eder.

Bu haktan istifade edilebilmesi için yapılması lüzumlu ödemelerin yekûnu teşekkül tüzüklerinde tesbit edilir. Ancak, bu miktar beş yüz liradan fazla olamaz. Teşekkül tüzükleri, bu hakkın kullanılması için gerekli yazılı talebin, üyelikten çekilme tarihinden itibaren ne kadar müddet içinde yapılması gerektiğini de tesbit eder. Bu müddet onbeş günden az ve iki aydan fazla olamaz.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

Üyelikten çıkarma

MADDE 8. — 1. Kanun ve teşekkül Tüzüğü hükümleri gereğince teşekkülden çıkarılan üyenin, çıkarma kararına karşı genel kurula başvurma hakkı vardır. Genel kurul kararına karşı bu kararın ilgiliye tebliğinden itibaren üç ay içinde mahallin iş dâvalarına bakmakla görevli mahkemeye ilgili tarafından itiraz edilebilir; mahkemenin kararı kesindir.

2. Çıkarılan üye hakkındaki genel kurul kararı, 12 nci maddede gösterilen resmî makamlara yazı ile tebliğ edilir. Genel kurul kararına karşı, bölge çalışma müdürlüğü, keyfiyetin yetkili resmî makama tebliğinden itibaren üç ay içinde, mahallin iş dâvalarına bakmakla görevli mahkemeye itirazda bulunabilir; mahkemenin kararı kesindir.

Sendika, birlik, federasyon ve konfederasyonların kuruluş şartları

MADDE 9. — 1. İşçi sendikaları, aynı iş yerinde veya aynı iş kolundaki iş yerlerinde çalışan işçileri veyahut birbirleriyle ilgili iş kollarında çalışan işçileri içine alır.

İş veren sendikaları aynı iş kolunda veyahut birbirleriyle ilgili iş kollarında çalışan iş verenleri içine alır.

2. a) Sendika birlikleri, belirli bir mahal veya bölge sınırları içinde, birbirleriyle ilgili olmayan çeşitli iş kollarında dahi olsa, mevcut sendikaların en az ikisinin;

b) Federasyonlar, aynı iş kolunda ve o iş kolu ile ilgili iş kollarında mevcut en az iki sendikanın;

c) Konfederasyonlar, mevcut birlik, federasyon ve Türkiye çapında faaliyette bulunmayı hedef tutmak şartıyla iş kolu esasına göre kurulmuş sendikalardan en az ikisinin üye sıfatıyla bir araya gelmeleri suretiyle kurulurlar.

3. İş kölları ve bunların birbirleriyle ilgili olanları, Çalışma Bakanlığınca yapılacak bir yönetmelikle tesbit olunur. Bu yönetmelik, milletlerarası normlar dikkate alınarak hazırlanır. Çalışma Bakanlığı, yönetmeliği hazırlarken, Yüksek Hakem Kurulunun, en çok işçi mensubu olan işçi konfederasyonu ile en çok iş veren mensubu olan iş veren konfederasyonunun - yok ise - Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliğinin istişari mütalâalarını alır. Bu mütalâaların talep tarihinden itibaren en geç on gün içinde verilmesi gereklidir.

Bu yönetmeliğe göre, her hangi bir iş koluna dâhil olmayıp bu kanuna göre sendika kurmak ve sendikalara üye olmak hakkına sahip olanlar, genel hizmet koluna dâhil sayılırlar. Genel hizmet kolu ayrı bir iş kolu olarak itibar olunup diğer bütün iş kölları ile ilgili sayılır.

Bu konuda Danıştayda açılacak iptal dâvaları iki ay içinde karara bağlanır.

Kuruculuk; İdarecilik

MADDE 11. — 1. Sendika kurmak ve işbu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerin yönetim kurullarında, haysiyet divanlarında ve bu teşekküllerin idaresi, temsili ve denetlenmesi ile ilgili sair işlerde görev alabilmek için, sendika üyeliğinde kanunen aranan şartlardan başka, reşid olmak, medeni hakları kullanmaya ehil olmak ve Türk vatandaşı olmak şarttır.

2. Türkiye'de birlik, federasyon ve konfederasyonları kuran veya bunlara katılan meslekî teşekküllerin Türk teşekkülleri olması şarttır.

Kuruluş

MADDE 12. — 1. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerin kurucuları, teşekkülü ilk genel kurul toplantısına kadar sevk ve idare ile görevli kimselerin ad ve soyadları, meslek ve sa-

C. Senatosunun kabul ettiği metin

Üyelikten çıkarma

MADDE 8. — 1. Kanun ve teşekkül tüzüğü hükümleri gereğince teşekkülden çıkarılan üyenin, çıkarma kararına karşı genel kurula başvurma hakkı vardır. İlgili üye genel kurul kararına karşı, bu kararın kendisine tebliğinden itibaren üç ay içinde, iş dâvalarına bakmakla görevli mahallî mahkemeye itirazda bulunabilir.

2. Çıkarılan üye hakkındaki genel kurul kararı, 12 nci maddede gösterilen resmî makamlara yazı ile tebliğ edilir. Bölge çalışma müdürlüğü genel kurul kararına karşı, keyfiyetin tebliğinden itibaren üç ay içinde, iş dâvalarına bakmakla görevli mahallî mahkemeye itirazda bulunabilir.

Sendika Birlik, Federasyon ve Konfederasyonlarının kuruluş şartları

MADDE 9. — 1. İşçi sendikaları, aynı iş yerinde veya aynı iş kolundaki iş yerlerinde veyahut birbirleriyle ilgili iş kollarında çalışan işçileri içine alır.

İş veren sendikaları aynı iş kolunda veya birbirleriyle ilgili iş kollarında çalışan iş verenleri içine alır.

2. a) Sendika birlikleri, belirli bir mahal veya bölge sınırları içinde, birbirleriyle ilgili olmayan çeşitli iş kollarında dahi olsa mevcut sendikaların;

b) Federasyonlar, aynı iş kolunda veya o iş kolu ile ilgili iş kollarında mevcut sendikaların;

c) Konfederasyonlar, birliklerin, federasyonların ve Türkiye çapında faaliyette bulunmayı hedef tutmak şartıyla iş kolu esasına göre kurulmuş sendikaların üye sıfatıyla bir araya gelmeleri suretiyle kurulur.

3. İş kolları ve bunların birbirleriyle ilgili olanları, Çalışma Bakanlığınca yapılacak bir yönetmelikle tesbit olunur. Bu yönetmelik, milletlerarası normlar dikkate alınarak hazırlanır. Çalışma Bakanlığı yönetmeliği hazırlarken, Yüksek Hukuk Kurulunun, en çok işçi mensubu olan işçi konfederasyonu ile en çok iş veren mensubu olan iş veren konfederasyonunun - yoksa - Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliğinin mütalâalarını alır. Bu mütalâaların talep tarihinden itibaren en geç on gün içinde verilmesi gereklidir.

Bu yönetmeliğe göre, her hangi bir iş koluna dâhil olmayıp bu kanuna göre sendika kurmak ve sendikalara üye olmak hakkına sahibolanlar, genel hizmet koluna dâhil sayılırlar. Genel hizmet kolu ayrı bir iş kolu olarak diğer bütün iş kolları ile ilgili sayılır.

Bu konuda Danıştayda açılacak iptal dâvaları iki ay içinde karara bağlanır.

Kuruculuk; idarecilik

MADDE 11. — 1. Sendika kurmak ve işbu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerin yönetim kurullarında, haysiyet divanlarında ve bu teşekküllerin idaresi, temsili ve denetlenmesi ile ilgili sair işlerde görev-alabilmek için, sendika üyeliğinde kanunen aranan şartlardan başka, reşid olmak, medeni hakları kullanmaya ehil olmak, kamu hizmetlerinden mahrum edilmemiş olmamak, Türkçe okur-yazar olmak ve Türk vatandaşı olmak şarttır.

2. Türkiye'de birlik, federasyon ve konfederasyonları kuran veya bunlara katılan meslekî teşekküllerin Türk teşekkülleri olması şarttır.

Kuruluş

MADDE 12. — 1. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerin kurucuları, ilk genel kurul toplantısına kadar sevk ve idare ile görevli kimselerin ad ve soyadlarını, meslek ve sanatlarını, ika-

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

natları ve ikametgâhlarını belirtmek suretiyle meslekî teşekkülün tüzüğünü Bölge Çalışma Müdürlüğüne; o mahalde Bölge Çalışma Müdürlüğü yoksa, en yüksek mülki âmire iki nüsha halinde tevdi etmeye mecburdurlar.

Tevdi ile birlikte, teşekkül, tüzel kişilik kazanır.

2. Teşekkül tüzel kişilik kazanır kazanmaz, teşekkülün kurucuları, teşekkülün tüzüğünü ve teşekküllü ilk genel kurul toplantısına kadar sevk ve idare ile görevli kimselerin ad ve soyadlarını, meslek ve sanatları ve ikametgâhları ile birlikte o mahalde yayınlanan bir gazetede veya o mahalde gazete yayınlanmıyorsa, en yakın yerde yayınlanan bir gazetede ilân ederler. Bununla beraber, kurucular, gazetede ilânı, sadece teşekkülün adına ve merkezine inhisar ettirebilirler; bu takdirde, bu bentte zikri geçen vesikaların birer örneği, mahallin en yüksek mülki âmirliğinin ve Bölge Çalışma Müdürlüğü'nün ilân tabelâsına bir ay süre ile asılır ve basılmış nüshaları masrafı karşılığında teşekkül merkezinde ilgililere tevzi edilir. Bu tevzi resme tabi değildir.

3. Bölge Çalışma müdürlükleri, işçi ve iş veren teşekkülleri için, örneği Çalışma Bakanlığınca tesbit edilecek ayrı birer sicil tutarlar. Bu sicilin bir örneği Çalışma Bakanlığına gönderilir.

4. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller, tüzel kişilik kazanmalarından başlayarak bir yıl içinde ilk genel kurul toplantısını yapmak zorundadırlar.

5. Genel kurul tarafından seçilen yönetim kurulu ve haysiyet divanı üyelerinin ve denetçilerinin ad ve soyadlarının, meslek ve sanatlarının, ikametgâhlarının ve tüzük değişikliklerinin ve tüzüğe göre şubelerin açılmasının resmî makamlara bildirilmesinde ve ilânında da bu madde hükümlerine uyulur.

6. Birlik, federasyon ve konfederasyonlara katılma ve bu teşekküllerden çekilme kararları da, bu maddenin 1, 2 ve 3 ncü bentleri hükümlerine tabidir.

Oran, katılma ve çekilme

MADDE 13. — 1. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerin ve bunların şubelerinin genel kurullarının toplanma oranı, genel kurul üye tamsayısının salt çoğunluğudur. Meslekî teşekkül tüzüğünde daha yüksek bir oran tesbit edilebilir. Bu oran sağlanamazsa, ikinci toplantı, birinci toplantı gününden en çok onbeş gün sonraya bırakılabilir. İkinci toplantıda toplantı oranı aranmaz.

2. Belli bir birlik veya federasyona üye olmak, sendika genel kurulu toplantı oranına göre toplanan genel kurul üyelerinin yarısından bir fazlasının oyunun alınmasıyla mümkündür. Belli bir konfederasyona üye olmada da, birlik ve federasyon genel kurulları için aynı hüküm uygulanır.

3. Birlik, federasyon ve konfederasyonların kurulmasında da 2 nci bent hükmüne uyulur.

4. Bir sendikanın üyesi olduğu birlikten veya federasyondan ve birliğin veya federasyonun üyesi olduğu konfederasyondan çekilmesi, çekilmek isteyen sendika, birlik veya federasyonun genel kurulunun toplantı oranına göre toplanan genel kurul üyelerinin üçte ikisinin oyunun alınması ile mümkündür.

5. Milletlerarası teşekküllere katılma ve çekilmede de 4 ncü bent hükmü uygulanır.

6. Sendikaların birleşmesi, genel kurullarının bir arada yapacakları toplantıda hazır bulunan üye sayısının salt çoğunluğunun alacağı kararla olur. Genel kurulların bu müşterek toplantıya çağırılması, kanun ve kendi tüzüklerinin hükümleri gereğince ayrı ayrı yapılır.

Birliklerin kendi aralarında, federasyonların kendi aralarında ve konfederasyonların kendi aralarında birleşmelerinde de aynı hüküm uygulanır.

Birleşme ile ilgili usul ve merasim konusunda 12 ncü maddenin 1, 2 ve 3 ncü fıkraları uygulanır.

9 ncü madde hükümleri saklıdır.

metgâhlarını belirtmek suretiyle meslekî teşekkülün tüzüğünü mahallin en büyük mülki âmirine makbuz karşılığında tevdi etmeye mecburdurlar.

Tevdi ile birlikte, teşekkül tüzel kişilik kazanır.

2. Teşekkül tüzel kişilik kazanır kazanmaz, kurucular, teşekkülün tüzüğünü ve teşekkülü genel kurul toplantısına kadar sevk ve idare ile görevli kimselerin ad ve soyadlarını, meslek ve sanatlarını ve ikametgâhlarını o mahalde yayınlanan bir gazetede; o mahalde gazete yayınlanmıyorsa, en yakın yerde yayınlanan bir gazetede ilân ederler. Kurucular, gazetede ilânı, sadece teşekkülün adına ve merkezine inhisar ettirebilirler; bu takdirde, bu bente zikri geçen vesikaların birer örneği, mahallin en büyük mülki âmirliğinin ve bölge çalışma müdürlüğünün ilân tabelâsına bir ay süre ile asılır ve basılmış nüshaları, masrafı karşılığında, ilgililere tevdi edilir. Bu tevzi resme tâbi değildir.

3. Bölge çalışma müdürlükleri, işçi ve iş veren teşekkülleri için, Çalışma Bakanlığınca tesbit edilecek esaslar dairesinde birer sicil tutarlar. Bu sicillerin birer örneği Çalışma Bakanlığına gönderilir.

4. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller, tüzel kişilik kazanmalarından başlayarak bir yıl içinde ilk genel kurul toplantısını yapmak zorundadırlar.

5. Genel kurul tarafından seçilen yönetim kurulu ve haysiyet divanı üyelerinin ve denetçilerin ad ve soyadlarının, meslek ve sanatlarının, ikametgâhlarının ve tüzük değişikliklerinin ve tüzüğe göre şubelerin açılmasının resmî makamlara bildirilmesinde ve ilânında da bu madde hükümleri uygulanır.

6. Birlik, federasyon ve konfederasyonlara katılma ve teşekküllerden çekilme kararları da, bu maddenin 1, 2, ve 3 ncü bentleri hükümlerine tabidir.

Oran, katılma ve çekilleri

MADDE 13. — 1. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerin genel kurullarının ve bu teşekkül şubelerinin kongrelerinin toplanma sayısı, üye tamsayısının salt çoğunluğudur. Meslekî teşekkül tüzüğünde daha yüksek bir oran tesbit edilebilir; oran sağlanamazsa, ikinci toplantı, birinci toplantı gününden en çok onbeş gün sonraya bırakılır; bu toplantıda toplantı oranı aranmaz.

2. Belli bir birlik veya federasyona üye olmak yahut 9 ncu maddenin 2 nci bendinin (c) fıkrasında belirtilen sendikalardan birine katılmak, sendika genel kurulunun toplantı oranına göre toplanan genel kurul üyelerinin salt çoğunluğunun oyunun alınması ile mümkündür. Belli bir konfederasyona üye olmada da, birlik, federasyon ve 9 ncu maddenin 2 nci bendinin (c) fıkrasında belirtilen sendika genel kulları için aynı hüküm uygulanır.

3. Birlik, 9 ncu maddenin 2 nci bendinin (c) fıkrasında belirtilen sendika, federasyon ve konfederasyonların kurulmasında da 2 nci bend hükümüne uyulur.

4. Bir sendikanın üyesi olduğu birlikten veya federasyondan; birliğin, federasyonun, veya 9 ncu maddenin 2 nci bendinin (c) fıkrasında belirtilen sendikaların üyesi oldukları konfederasyondan çekilmeleri, çekilmek isteyen teşekkülün genel kurullarının yapacakları toplantılarda üye tamsayılarının salt çoğunluğu ile mümkündür.

5. Milletlerarası teşekküllere katılma ve çekilmede de 4 ncü bend hükmü uygulanır.

6. Sendikaların birleşmesi, genel kurullarının yapacakları toplantılarda üye tamsayılarının salt çoğunluğunun alacağı kararla olur.

Birliklerin, federasyonların ve konfederasyonların kendi aralarında birleşmelerinde de aynı hüküm uygulanır.

Birleşme ile ilgili usul ve merasim konusunda 12 nci maddenin 1, 2 ve 3 ncü bendleri uygulanır.

9 ncu madde hükmü saklıdır.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

Meslekî teşekküllerin faaliyetleri

MADDE 14. — 1. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller, tüzel kişi olarak genel hükümlere göre sahiboldukları yetkilerden başka, aşağıda zikredilen faaliyetlerde bulunabilirler :

- a) Toplulukla iş uyumsuzluğu çıkarmak;
- b) Toplu iş sözleşmesi akdetmek;
- c) İş anlaşmazlıklarında ilgili makam ve mercilere, uzlaştırma ve hakem kurullarına, iş mahkemelerine ve sair yargı mercilerine, kanun hükümlerine göre başvurmak veya mütalâa bildirmek ve onlardan talepte bulunmak;

d) Çalıştırmayı doğuran hukukî münasebetle ilgili hususlarda sosyal sigortalar, emeklilik ve benzeri hakların kullanılması ile ilgili olarak üyelerine ve mirasçılara adli müzaheretle bulunmak;

e) Mevzuattan, örf ve âdetten, toplu iş sözleşmesinden veya meslekin müşterek menfaatlere doğan hususlarda veyahut yazılı müracaatları üzerine 2 nci maddenin birinci bendinde zikredilen akidlerden doğan haklarıyla sigorta haklarında üyelerini ve mirasçılarını temsilen dâvaya ve bu münasebetle açtığı dâvadan ötürü husumete ehil olmak;

f) Kanun ve milletlerarası andlaşma hükümlerine göre toplanan kurullara temsilci göndermek;

g) Evlenme, doğum, hastalık, sakatlık, ihtiyarlık, ölüm, işsizlik, grev, eğitim ve sair sosyal ve kültürel maksatlar için yardımlaşma sandıkları kurmak; üyeleri yararına sigorta mukaveleleri akdetmek;

h) Kanuna göre grev veya lokavta karar vermek ve idare etmek;

i) İşçilerin veya iş verenlerin meslekî bilgilerinin artıracak, milli tasarruf ve yatırımın gelişmesine ve reel verimliliğin çoğalmasına hizmet edecek veya genel kültürlerini genişletecek kurs ve konferanslar tertiplemek, sağlık ve spor tesisleri, kütüphane ve benzeri kültürel tesisler kurmak, işçilerin boş zamanlarını iyi ve nezih şekilde geçirmeleri için imkânlar sağlamak;

j) Üyeleri için kooperatifler kurulmasına çalışmak veya bu gibi teşebbüslere yardım etmek veyahut bizzat kooperatifler kurmak yahut kurulmasına yardım etmek;

k) Mesleklerinin icrası için lüzumlu her nevi ham veya yarı mamûl madde, eşya, alet, edevat ve makinaları üyelerine kiralamak, ödünç vermek veya hibe etmek;

l) Üyelerinin refah ve meslekî menfaatlerini her hangi bir şekilde ilgilendirebilecek her konu hakkında inceleme ve araştırmalar yapmak ve gaye ve fikirlerinin gerçekleştirilmesi için her türlü kanuni yollardan faaliyet sarf etmek.

2. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller, hizmetlerinde, üyeleri arasında tam eşitliğe uymak zorundadırlar.

3. Bu kanuna göre kurulan işçi teşekkülleri, gelirlerinin en az yüzde beşini, üyelerinin bilgi ve kültür seviyelerini yükseltmek için kullanmak zorundadırlar.

4. Toplu iş sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu hükümleri saklıdır.

Yasak siyasi faaliyetler

MADDE 16. — Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller :

1. Siyasi partilerden ve onlara bağlı teşekküllerden her hangi bir suretle maddi yardım kabul edemez ve onlara maddi yardımda bulunamaz ve onların teşkilâtı içerisinde yer alamazlar; bir siyasi partinin adı altında meslekî teşekkül kurulamaz.

2. Sendikalar, sendika üyeliği sıfatının kazanılmasını ve muhafazasını veya sendikada görev alınmasını, üyenin genel olarak siyasi partilere veya belli bir siyasi partiye üye olup olmaması şartına bağlayamazlar. Bu kanuna göre kurulan diğer meslekî teşekküllerde görev almak bakımından da aynı hüküm uygulanır.

Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin

Meslekî teşekküllerin faaliyetleri

MADDE 14. — 1. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller, tüzel kişi olarak genel hükümlere göre sahiboldukları yetkilerden başka, aşağıda zikredilen faaliyetlerde bulunabilirler :

- a) Toplulukla iş uyumsuzluğu çıkarmak;
- b) Toplu iş sözleşmesi akdetmek;
- c) İş anlaşmazlıklarında ilgili makam ve mercilere, uzlaştırma ve hakem kurullarına, iş mahkemelerine ve sair yargı mercilerine, kanun hükümlerine göre başvurmak veya mütalâa bildirmek;
- d) Çalıştırmayı doğuran hukukî münasebetle ilgili hususlarda sosyal sigortalar, emeklilik ve benzeri hakların kullanılması ile ilgili olarak üyelerine ve mirasçılara hukukî yardımda bulunmak;

e) Mevzuattan, örf ve âdetten, toplu iş sözleşmesinden veya meslekin müşterek menfaatlere doğan hususlarda veyahut yazılı müracaatları üzerine 2 nci maddenin birinci bendinde zikredilen akidlerden doğan haklarıyla sigorta haklarında üyelerini ve mirasçılarını temsilen dâvaya ve bu münasebetle açtığı dâvadan ötürü husumete ehil olmak;

f) Kanun ve milletlerarası andlaşma hükümlerine göre toplanan kurullara temsilci göndermek;

g) Evlenme, doğum, hastalık, sakatlık, ihtiyarlık, ölüm, işsizlik, grev, lokavt, eğitim ve sair sosyal ve kültürel maksatlar için tesis veya dernek şeklinde yahut meslekî teşekküllerin bir kolu halinde yardımlaşma sandıkları kurmak; üyeleri yararına sigorta mukaveleleri akdetmek;

h) Kanuna göre grev veya lokavta karar vermek ve idare etmek;

i) İşçilerin veya iş verenlerin meslekî bilgilerini artıracak, millî tasarruf ve yatırımın gelişmesine ve reel verimliliğin çoğalmasına hizmet edecek veya genel kültürlerini genişletecek kurs ve konferanslar tertiplemek, sağlık ve spor tesisleri, kütüphane, basımevi ve benzeri kültürel tesisler kurmak, işçilerin boş zamanlarını iyi ve nezih şekilde geçirmeleri için imkânlar sağlamak;

j) Üyeleri için kooperatifler kurulmasına çalışmak veya bu gibi teşebbüslere yardım etmek veyahut bizzat kooperatifler kurmak;

k) Mesleklerinin icrası için lüzumlu her nevi ham veya yarı mamul madde, eşya, alet, edevat ve makinaları üyelerine kiralamak, ödünç vermek veya hibe etmek;

1) Üyelerinin refah ve meslekî menfaatlerini her hangi bir şekilde ilgilendirebilecek her konu hakkında inceleme ve araştırmalar yapmak ve gaye ve fikirlerinin gerçekleştirilmesi için her türlü kanuni yollardan faaliyet sarf etmek.

2. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller, hizmetlerinde, üyeleri arasında tam eşitliğe uymak zorundadırlar.

3. Bu kanuna göre kurulan işçi teşekkülleri, gelirlerinin en az yüzde beşini, üyelerinin bilgi ve kültür seviyelerini yükseltmek için kullanmak zorundadırlar.

Yasak siyasi faaliyetler

MADDE 16. — Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller :

Siyasi partilerden veya onlara bağlı teşekküllerden her hangi bir suretle maddi yardım kabul edemez ve onlara maddi yardımda bulunamaz ve onların teşkilâtı içerisinde yer alamazlar; bir siyasi partinin adı altında meslekî teşekkül kurulamaz.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

İşçi ve iş veren münasebetleri

MADDE 17. — 1. 2 nci maddenin 1 nci bendinde sayılan kimselerle işçi teşekkülleri, bu kanun veya sair kanunlar gereğince kurulan iş veren teşekküllerine; ve iş verenler ile yukarıda bahse konu iş veren teşekkülleri de, işçi teşekküllerine üye olamazlar;

Gerek doğrudan doğruya, gerek temsilcileri veya üyeleri veyahut araya koyacakları sair kimseler vasıtasıyla birbirlerinin kuruluşları, idare ve faaliyetlerine, nüfuz etmek maksadıyla müdahalede bulunamazlar.

2. Bir işçi teşekkülünü bir iş verenin veya bu kanun veya sair kanunlar gereğince kurulmuş bir iş veren teşekkülünün kontroluna tâbi kılmak veyahut bunların nüfuzu altında işçi teşekkülü kurulmasını tahrik etmek; veya

3. Bir işçi teşekkülünün, bir iş veren veya bu kanun veya Cemiyetler Kanunu veya özel kanunlar gereğince kurulan bir iş veren teşekkülü veya 25 Nisan 1949 tarihli ve 5373 sayılı Kanun gereğince kurulan bir teşekkül tarafından malî yollarla desteklenmesi gayesiyle faaliyette bulunmak yasaktır.

4. Bu madde hükümleri, esnaflık ve küçük sanatkârlık kollarında işçi ve iş veren durumunda olanların, 25 Nisan 1949 tarihli ve 5373 sayılı Kanun gereğince kurulan teşekküller ile işbu kanuna göre kurulan teşekküllerde aynı zamanda üye olmalarını önlemez.

Feshih veya infisah halinde malların devri

MADDE 18. — Feshedilen veya infisah eden sendika, birlik, federasyon ve konfederasyon bir iş veren teşekkülü ise mallarını, yalnız, bu kanun veya sair kanunlar gereğince kurulmuş başka bir iş veren teşekkülüne; ve bir işçi teşekkülü ise, bu kanuna göre kurulmuş diğer bir işçi teşekkülüne devredebilir.

Malların, bunlardan gayri gerçek veya tüzel her hangi bir şahıs veya teşekkül veya müesseseye devri veyahut feshedilen teşekkülün üyeleri arasında paylaşılması yasaktır.

İşçi teşekkülü idareciliği ve temsilciliğinin teminatı

MADDE 20. — 1. İşçi teşekküllerinin yönetim kurullarında veya başkanlığında görev almaları dolayısıyla kendi rızalarıyla işlerinden ayrılan işçiler; bu teşekküllerdeki görevlerinin, seçime girmemek, seçilmemek veya çekilmek suretiyle son bulması üzerine işe alınmalarını istedikleri takdirde, iş veren, bunları, boş yer varsa, yazılı istemleri anındaki şartlarla, eski işlerine veyahut diğer bir işe, sair isteklere tercih ederek almaya mecburdur. Bu takdirde, ücrette ve işten çıkarılmasında işçinin eski kıdem hakları saklıdır.

Bu hakkın kullanılması, teşekküldeki görevin sona ermesinden başlayarak üç ay içinde mümkündür. Özel nitelikteki mevzuatla toplu iş sözleşmesi hükümleri saklı kalmak şartıyla, işten ayrılma tarihinden başlayarak beş yıl geçmişse, bu hak düşer; yönetim kurulundaki veya başkanlıktaki görevleriyle ilgili cürümlerden dolayı hüküm giymiş olanlar, bu haktan istifade edemezler.

2. İşçi teşekküllerinin yönetim kurullarında veya başkanlığında görev almaları dolayısıyla kendi rızalarıyla işlerinden ayrılan işçiler; sosyal sigorta primlerini iş verene düşen primlerle birlikte ödemeye devam etmek şartıyla, eski iş yerlerindeki sigortalılık haklarını devam ettirebilirler.

3. a) Bir iş yerinde uygulanan toplu iş sözleşmesinde taraf işçi federasyonunun mensubu olan veya o toplu iş sözleşmesinde taraf bulunan işçi sendikalarından o iş yerinde en fazla üyeye sahibolan sendika, o iş yerindeki işçilerin salt çoğunluğunu temsil etmese dahi, söz konusu iş yerinde, toplu iş sözleşmesinde başkaca hüküm yoksa :

Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin

İşçi ve iş veren münasebetleri

MADDE 17. — 1. 2 nci maddenin 1 nci bendinde sayılan kimselerle işçi teşekkülleri, bu kanun veya sair kanunlar gereğince kurulan iş veren teşekküllerine ve iş verenler ile yukarda bahse konu iş veren teşekkülleri de, işçi teşekküllerine üye olamazlar bunlar,

Gerek doğrudan doğruya, gerek temsilcileri veya üyeleri veyahut araya koyacakları sair kimseler vasıtasıyla birbirlerinin kuruluşlarına, idare ve faaliyetlerine, her hangi bir müdahalede bulunamazlar.

2. Bir işçi teşekkülünü bir iş verenin veya bu kanun veya sair kanunlar gereğince kurulmuş bir iş veren teşekkülünün kontroluna tabi kılmak veyahut bunların nüfuzu altında işçi teşekkülü kurulmasını tahrik etmek yasaktır.

3. Bir işçi teşekkülünün, bir iş veren veya bu kanun veya Cemiyetler Kanunu veya özel kanunlar gereğince kurulan bir iş veren teşekkülü veya 25 Nisan 1949 tarihli ve 5373 sayılı Kanun gereğince kurulan bir teşekkül tarafından mali yollarla desteklenmesi gayesiyle faaliyette bulunması da yasaktır.

4. Bu madde hükümleri, esnaflık ve küçük sanatkârlık kollarında işçi ve iş veren durumunda olanların, 25 Nisan 1949 tarihli ve 5373 sayılı Kanun gereğince kurulan teşekküller ile işbu kanuna göre kurulan teşekküllerde aynı zamanda üye olmalarını önlemez.

Feshih veya infisah halinde malların devri

MADDE 18. — Feshedilen veya infisah eden sendika, birlik, federasyon ve konfederasyon bir iş veren teşekkülü ise malları, bu kanun veya sair kanunlar gereğince kurulmuş başka bir iş veren teşekkülüne; bir işçi teşekkülü ise, bu kanuna göre kurulmuş diğer bir işçi teşekkülüne devredilir.

Malların, bunlardan gayri gerçek veya tüzel her hangi bir şahsa veya teşekküle veya müesseseye devri veyahut feshedilen teşekkülün üyeleri arasında paylaşılması yasaktır.

İşçi teşekkülü idareciliği ve temsilciliğinin teminatı

MADDE 20. — 1. İşçi teşekküllerinin yönetim kurullarında veya başkanlığında görev almaları dolayısıyla kendi rızalarıyla işlerinden ayrılan işçiler; bu teşekküllerdeki görevlerinin, seçime girmemek, seçilmemek veya çekilmek suretiyle son bulması üzerine işe alınmalarını istedikleri takdirde, iş veren, bunları yer boşalırsa, yazılı istemleri anındaki şartlarla, eski işlerine veyahut eski işlerine uygun diğer bir işe, sair isteklilere tercih ederek almaya mecburdur. Bu takdirde, ücrette ve işten çıkarılmasında işçinin eski kıdem hakları saklıdır.

Bu hakkın kullanılması, teşekküldeki görevin sona ermesinden başlayarak üç ay içinde müracaat edilirse mümkündür. Özel nitelikteki mevzuatla toplu iş sözleşmesi hükümleri saklı kalmak şartıyla işten ayrılma tarihinden başlayarak beş yıl geçmişse, bu hak düşer; yönetim kurulundaki veya başkanlıktaki görevleriyle ilgili cürümlerden dolayı hüküm giymiş olanlar, bu haktan istifade edemezler.

2. İşçi teşekküllerinin yönetim kurullarında veya başkanlığında görev almaları dolayısıyla kendi rızalarıyla işlerinden ayrılan işçiler, sosyal sigorta primlerini veya aidatlarını iş verene düşen primlerle veya aidatla birlikte ödemeye devam etmek şartıyla, eski iş yerlerindeki sigortalılık haklarını devam ettirebilirler.

3. a) Bir iş yerinde uygulanan toplu iş sözleşmesinde taraf işçi federasyonunun mensubu olan veya o toplu iş sözleşmesinde taraf bulunan işçi sendikalarından o iş yerinde en fazla üyeye sahibolan sendika, o iş yerindeki işçilerin salt çoğunluğunu temsil etmese dahi, söz konusu iş yerinde, toplu iş sözleşmesinde başkaca hüküm yoksa :

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

- i) İş yerindeki işçi sayısı elliyi aşmıyorsa, en çok iki;
- ii) İş yerindeki işçi sayısı elli ilâ ikiyüz arasında ise, en çok dört;
- iii) İş yerindeki işçi sayısı ikiyüz ilâ bin arasında ise, en çok altı;
- iv) İş yerindeki işçi sayısı binden fazla ise, en çok sekiz temsilci gösterebilir.

Bu sayılar, toplu iş sözleşmesi ile yarıdan aşağı olarak tesbit edilemez.

Bu temsilcilerden biri baştemsilci olarak atanır.

b) (a) fıkrasında yazılı vasfı haiz olmamakla beraber, iş yerindeki işçiler arasında en çok üyesi bulunan sendika, (a) fıkrasında gösterilen sayıların yarısını aşmamak şartıyla, iş yeri temsilcisi gösterebilir. Bunlardan biri baştemsilci olarak atanır.

c) (a) ve (b) fıkralarında söz konusu temsilci ve baştemsilcilerin ve bu kanuna göre kurulmuş işçi teşekküllerinin iş yerinde çalışan başkanı, yönetim kurulu üyesi, haysiyet divanı üyesi veya denetçilerinin hizmet akitlerinin iş veren tarafından 19 ncu madde hükümlerine aykırı olarak feshedildiği, 31 nci maddenin 3 ncu bendi gereğince verilen hükmün kesinleşmesi suretiyle sabit olursa, 19 ncu maddenin 3 ncu bendi hükümleri saklı kalmak kaydıyla, feshedilmiş olan hizmet akdi, işçinin, yukarıda söz konusu hükmün kesinleştiği tarihten başlayarak bir ay içinde yazıyla iş verenden istemesi takdirinde, yürürlükten kalkmış olduğu tarihe kadar geriye yürümek şartıyla yeniden ve kendiliğinden yürürlüğe girer.

Meslekî teşekküllerin sağladığı haklardan istifade

MADDE 21. — Bu kanuna göre kurulan işçi veya iş veren teşekkülünün kendi faaliyetleri sayesinde üyelerine sağladığı hakların, o teşekkülün üyesi olmayanlara teşmili, bahse konu teşekkülün yazılı muvafakatine bağlıdır.

Toplu iş sözleşmesi, grev ve lokavt Kanununun 8 nci maddesi hükümleri saklıdır.

Mamelek ve gelirler

MADDE 22. — 1. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerin gelirleri :

- a) Üyelerinden alacakları aidat;
- b) Kanuna göre yapabilecekleri faaliyetler ile eğlence, müsameve ve konser gibi faaliyetlerden sağlanacak meblâğlar;
- c) Teberrular;
- d) Mameleklerin gelirlerinden ibarettir.

2. Genel ve katma bütçeli idarelerle mahallî idareler ve muhtarlıklar ve bunlara bağlı sabit ve döner sermayeli müesseseler, sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmek suretiyle kurulan iktisadi teşekkül ve müesseselerle sermayelerinde Devletin iştiraki bulunan bankalar, kamu kurumu niteliğindeki meslekî teşekküller dâhil olmak üzere özel kanunlarla kurulan bankalar ve teşekküller, bu bentte zikredilen idare teşekkül ve bankalar tarafından ödenmiş sermayesinin en az yarısına katılmak suretiyle kurulan teşekküllerle bunların aynı nisbette katılması ile kurulan müesseseler, işbu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllere her hangi bir şekilde malî yardım ve teberruda bulunamazlar.

8 Ağustos 1961 tarihli ve 344 sayılı Kanunun 1 nci geçici maddesi hükmü saklıdır.

3. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller, üyesi buldukları milletlerarası teşekküllerden ve Türkiye Cumhuriyetinin üyesi bulunduğu milletlerarası teşekküllerden gayri dış kaynaklardan, Bakanlar Kurulundan izin alınmadıkça yardım kabul edemezler.

4. Bu teşekküllerin toplantıları, kütüphane, spor ve benzeri tesisleri ile meslekî öğretimleri için lüzumlu menkul ve gayrimenkul malları haczedilemez; bu mallar vergiye tabi tutulamaz.

Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin

- i) İş yerindeki işçi sayısı elliyi aşmıyorsa, en çok iki;
- ii) İş yerindeki işçi sayısı elli ilâ iki yüz arasında ise, en çok dört;
- iii) İş yerindeki işçi sayısı iki yüz ilâ bin arasında ise, en çok altı;
- iv) İş yerindeki işçi sayısı binden fazla ise, en çok sekiz temsilci gösterebilir.

Bu sayılar, toplu iş sözleşmesi ile yarıdan aşağı olarak tesbit edilemez.

Bu temsilcilerden biri baştemsilci olarak atanır.

b) (a) fıkrasında yazılı vasfı haiz olmamakla beraber, iş yerindeki işçiler arasında en çok üyesi bulunan sendika, (a) fıkrasında gösterilen sayıların yarısını aşmamak şartıyla, iş yeri temsilcisi gösterebilir. Bunlardan biri baştemsilci olarak atanır.

c) (a) ve (b) fıkralarında söz konusu temsilci ve baştemsilcilerin ve bu kanuna göre kurulmuş işçi teşekküllerinin iş yerinde çalışan başkanı, yönetim kurulu üyesi, haysiyet divanı üyesi veya denetçilerinin hizmet akidlerinin iş veren tarafından 19 ncu madde hükümlerine aykırı olarak feshedildiği, 31 nci maddenin 3 ncü bendi gereğince verilen hükmün kesinleşmesi suretiyle sabit olursa, 19 ncu maddenin 3 ncü bendi hükümleri saklı kalmak kaydıyla, feshedilmiş olan hizmet akdi, işçinin, yukarda söz konusu hükmün kesinleştiği tarihten başlayarak bir ay içinde yazıyla iş verenden istemesi takdirinde, yürürlükten kalkmış olduğu tarihe kadar geriye yürümek şartıyla yeniden ve kendiliğinden yürürlüğe girer.

Meslekî teşekküllerin sağladığı haklardan istifade

MADDE 21. — Bu kanuna göre kurulan işçi veya iş veren teşekkülünün kendi faaliyetleri sayesinde üyelerine sağladığı hakların, o teşekkülün siyasi olmayanlara teşmili, bahse konu teşekkülün yazılı muvafakatine bağlıdır.

Mamelek ve gelirler

MADDE 22. — 1. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerin gelirleri :

- a) Üyelerinden alacakları aidat;
- b) Kanuna göre yapabilecekleri faaliyetler ile eğlence, müsamere ve konser gibi faaliyetlerden sağlanacak gelirler;
- c) Bağışlar;
- d) Mameleklerinin gelirlerinden ibarettir.

2. Genel ve katma bütçeli idarelerle mahallî idareler ve bunlara bağlı sabit ve döner sermayeli müesseseler, sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmek suretiyle kurulan iktisadi teşekkül ve müesseselerle sermayelerinde Devletin iştiraki bulunan bankalar, kamu kurumu niteliğindeki meslekî teşekküller dâhil olmak üzere özel kanunlarla kurulan bankalar ve teşekküller, bu bentte zikredilen idare, teşekkül ve bankalar tarafından ödenmiş sermayesinin en az yarısına katılmak suretiyle kurulan teşekküllerle bunların aynı nisbette katılması ile kurulan müesseseler, işbu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllere her hangi bir şekilde malî yardım ve teberruda bulunamazlar.

8 Ağustos 1961 tarihli ve 344 sayılı Kanunun geçici 1 nci maddesi hükmü saklıdır.

3. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller, üyesi buldukları milletlerarası teşekküllerden ve Türkiye Cumhuriyetinin üyesi bulunduğu milletlerarası teşekküllerden gayrı dış kaynaklardan Bakanlar Kurulundan izin alınmadıkça yardım kabul edemezler.

4. Bu teşekküllerin eğitim, kütüphane ve spor tesisleri ile meslekî öğretimleri ve toplantıları için lüzumlu menkul ve gayrimenkul malları, bu mallarla ilgili olacaklar hariç, haczedilemez; bu mallar vergiye tabi tutulamaz.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

Aidat

MADDE 23. — 1. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller, üyelerince ödenecek aidat miktarını, Cemiyetler Kanunundaki kayıtlara bağlı kalmaksızın tesbit edebilirler.

2. Aidatın tesbiti, azaltılması veya çoğaltılması genel kurul kararı ile olur.

3. Belli bir iş yerinde çalışan işçilerin en az dörtte birinin belli bir sendikaya veya bir arada hareket eden muhtelif sendikalara mensup olması halinde, bu işçileri temsil ettiğini tevsik eden sendika veya sendikaların yazılı müracaatı ve aidatı kesilecek sendika üyesi işçilerin listesini vermesi üzerine, iş veren, üyelik aidatını ve toplu iş sözleşmesi, grev ve lokavt Kanunu gereğince o sendikaya veya onun mensubu olduğu federasyona ödenmesi gerekli dayanışma aidatını, işçilere yapacağı ücret tediyeından kesmeye ve hangi işçilerin üyelik veya dayanışma aidatını kestğini bir liste halinde ilgili sendikaya bildirmeye mecburdur. Bu hükme göre üyelik veya dayanışma aidatını kesmeyen iş veren ilgili sendika veya sendikalara karşı, kesmediği aidat tutarınca sorumludur.

Sendika, bu hizmeti karşılığında iş verenin masraflarını, iş verenin talebi üzerine, ödemeye mecburdur.

4. İş verene başvuran işçi sendikası veya sendikalarının 3 ncü bentte gösterilen vasıfta olup olmadıkları konusunda iş verenle sendika veya sendikalar arasında anlaşmazlık çıkması takdirinde, iş verenin veyahut sendika veya sendikaların yazılı müracaatı üzerine, anlaşmazlık, müracaat tarihinden itibaren üç iş günü içinde bölge çalışma müdürlüğünce çözülür. Bölge çalışma müdürlüğünün bu konudaki kararlarına, ilgililer, kendilerine yapılacak yazılı bildiri tarihinden başlayarak üç iş günü içinde mahallin iş dâvalarına bakmakla görevli mahkemeye itiraz edebilirler. Bu itiraz, üç iş günü içinde kesin olarak karara bağlanır.

Genel Kurul

MADDE 25. — 1. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerin genel kurullarının mücbir sebepler dışında, üç yılda bir toplanması;

2. Genel kurullarda, Başkanlık Divanı ve komisyon seçimleri hariç, bütün seçimlerin gizli oyla yapılması;

3. İki Genel Kurul toplantısı arası devreye ait hesap raporu ile denetçi raporunun ve gelecek devreye ait bütçe teklifinin Genel Kurul üyelerine müzakereden önce dağıtılması mecburidir.

Bilânço, çalışma raporu

MADDE 29. — Sendikalar her hesap veya bütçe devresine ait bilânço ve hesaplarını ve çalışma raporlarını aidolduğu devreyi takibeden üç ay içinde Çalışma Bakanlığına gönderirler. Bu bilânço ve hesaplar meyanında sendikanın o devre içindeki :

1. Gelirleri ve gelir menbaları;
2. Giderleri ve sarf yerleri;
3. Başkana ve idarecilere verilen ücretlerle memur ve müstahdemlere ödenen meblâğlar;
4. Para mevcudu;
5. Demirbaş mevcudu;
6. Gayrimenkul mevcudu; ve
7. Çalışma Bakanlığınca sendikanın mali durumu ile ilgili olarak istenecek sair bilgiler de bulunur.

Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin

Aidat

MADDE 23. — 1. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller, üyelerince ödenecek aidat miktarını, Cemiyetler Kanunundaki kayıtlara bağlı kalmaksızın tesbit edebilirler.

2. Aidatın tesbiti, azaltılması veya çoğaltılması genel kurul kararı ile olur.

3. Belli bir iş yerinde çalışan işçilerin en az dörtte birinin belli bir sendikaya veya bir arada hareket eden muhtelif sendikalara mensubolması halinde, bu işçileri temsil ettiğini tevsik eden sendika veya sendikaların yazılı müracaatı ve aidatı kesilecek sendika üyesi işçilerin listesini vermesi üzerine, iş veren, üyelik aidatını ve Toplu İş sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu gereğince o sendikaya veya onun mensubu olduğu federasyona ödenmesi gerekli dayanışma aidatını, işçilere yapacağı ücret tediyeından kesmeye ve hangi işçilerin üyelik veya dayanışma aidatını kestğini bir liste halinde ilgili sendikaya bildirmeyemecburdur. Bu hükme göre üyelik veya dayanışma aidatını kesmiyen iş veren, ilgili sendika veya sendikalara karşı, kesmediği aidat tutarınca sorumludur.

Sendika, bu hizmeti karşılığında iş verenin masraflarını, iş verenin talebi üzerine, ödemeye mecburdur.

4. İş verene başvuran işçi sendikası veya sendikaların 3 ncü bentte gösterilen vasıfta olup olmadıkları konusunda iş verenle sendika veya sendikalar arasında anlaşmazlık çıkması takdirinde, iş verenin veyahut sendika veya sendikaların yazılı müracaatı üzerine, anlaşmazlık, müracaat tarihinden itibaren üç iş günü içinde bölge çalışma müdürlüğünce çözülür. Bölge çalışma müdürlüğünün bu konudaki kararlarına karşı ilgililer, kendilerine yapılacak yazılı bildiri tarihinden başlayarak üç iş günü içinde iş dâvalarına bakmakla görevli mahallî mahkemeye itiraz edebilirler. Bu itiraz, üç iş günü içinde kesin olarak karara bağlanır.

Genel kurul ve şube kongreleri

MADDE 25. — 1. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller genel kurullarının ve şube kongrelerinin en geç iki yılda bir toplanması;

2. Genel kurullarda ve şube kongrelerinde, başkanlık divanı ve komisyon seçimleri hariç, bütün seçimlerin gizli oyla yapılması;

3. İki genel kurul toplantısı ve şube kongresi arasındaki devreye ait hesap raporu ile denetçi raporunun ve gelecek devreye ait bütçe teklifinin genel kurul ve şube kongresi üyelerine toplanmadan önce dağıtılması;

Mecburidir.

Bilanço ve çalışma raporu

MADDE 29. — Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller her hesap veya bütçe devresine ait bilanço ve hesaplarını ve çalışma raporlarını aidolduğu devreyi takibeden üç ay içinde Çalışma Bakanlığına gönderirler. Bu bilanço ve hesaplar meyanında teşekkülün o devre içindeki :

1. Gelirleri ve gelir menbaları;
2. Giderleri ve sarf yerleri;
3. Başkana ve idarecilere verilen ücretlerle memur ve müstahdemlere ödenen meblâğlar;
4. Para mevcudu,
5. Demirbaş mevcudu;
6. Gayrimenkul mevcudu;
7. Çalışma Bakanlığınca teşekkülün malî durumu ile ilgili olarak istenecek sair bilgiler bulunur.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

Kapatma; faaliyetten men; yönetim kuruluna işten el çektirme ve seçimlerin iptali

MADDE 30. — 1. Bu kanuna göre kurulan bir meslekî teşekkülün tüzüğü kanuna aykırı ise, asliye ceza mahkemesi :

a) Bu teşekkülün faaliyetten men'ini; veya

b) Tüzüğünü kanuna uygun hale getirmesi için, teşekküle altmış günü geçmiyen bir mehil verilmesini kararlaştırır.

c) (b) fıkrasının uygulanması takdirinde, verilmiş olan mehil sonunda, tüzük, mahkeme kararına uyularak değiştirilmemişse, teşekkülün faaliyetten men'ine karar verilir.

d) Meslekî teşekkül, tüzüğünü mahkeme kararına uyarak değiştirdiğini, 12 nci maddeye göre yetkili makama bildirir bildirmez, faaliyetine tekrar başlayabilir.

2. Bu kanuna göre kurulan bir meslekî teşekkül, 16 nci madde hükümlerini ihlâl ettiği takdirde, asliye ceza mahkemesi kararıyla altı ayı geçmemek üzere faaliyetten men edilir.

3. Bu kanuna göre kurulan bir meslekî teşekkül, 22 nci maddenin 3 ncü bendinde yazılı yasağa aykırı hareket ettiği takdirde, asliye ceza mahkemesi kararıyla altı ayı geçmemek üzere faaliyetten men edilir.

4. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 1 ve 2 nci maddeleri ile 3 ncü maddesinin 1 nci fıkrası ve 4 ncü maddesi, 19 ncu maddesinin 5 nci fıkrası ve 57 nci maddesinin 1 nci fıkrasında yer alan ilkelere aykırı amaçlar güden veya faaliyette bulunan meslekî teşekkül, asliye ceza mahkemesi kararıyla kapatılır.

5. Soruşturma ve yargılamanın her safhasında, hükümden önce dahi, işbu kanuna göre kapatmayı veya faaliyetten men'i gerektiren fiilin işlendiğine dair kuvvetli emareler bulunmak şartıyla, bu gibi teşekküller, Cumhuriyet Savcısının talebi üzerine, hâkim veya mahkeme kararıyla faaliyetten men edilebilir.

6. Faaliyetten men edilen teşekkülün mallarının idaresi ve menfaatlerinin korunması, Medeni Kanun hükümleri gereğince tâyin olunacak bir veya üç kayyım tarafından ifa edilir.

Kapatma halinde fesih hükümleri uygulanır.

7. Bu maddede zikri geçen haller dışında, bu kanuna göre kurulmuş meslekî teşekküller faaliyetten men edilemez ve kapatılamaz.

8. 12 nci maddenin 4 ncü bendi hükmü ile 25 nci maddenin 1 nci bendi hükmüne aykırı hareket eden meslekî teşekkülün yönetim kuruluna, meslekî teşekkül mensuplarından birinin başvurusu üzerine, mahallin iş dâvalarına bakmakla görevli mahkemenin kararıyla işten el çektirilir; bu takdirde, görevli mahkeme, teşekkülün genel kurulunu kanun ve tüzük hükümleri gereğince en kısa zamanda toplamak ve yeni yönetim kurulu seçilinceye kadar cari işleri yürütmekle görevli olmak üzere, Medeni Kanun hükümleri gereğince bir veya üç kayyım tâyin eder.

9. 25 nci maddenin 2 nci bendi hükmüne aykırı olarak seçim yapılması halinde, meslekî teşekkül mensuplarından birinin başvurusu üzerine, mahallin iş dâvalarına bakmakla görevli mahkeme, bu seçimleri iptal eder.

İptal edilen seçim başkanlık seçimi ise, yönetim kurulu, kendi üyeleri arasından, yenisi seçilinceye kadar geçecek süre için bir geçici başkan seçer.

İptal edilen seçim yönetim kurulu seçimi ise, 8 nci bent hükmü uygulanır.

İptal edilen seçim denetçi seçimi ise, mahkeme, yenileri seçilinceye kadar denetçilik yapmak üzere Medeni Kanun hükümleri gereğince yeter sayıda kayyım tâyin eder.

İptal edilen seçim hâşsiyet divanı seçimi ise, genel kurul yenisini seçmek üzere derhal toplantıya çağırılır.

Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin

Faaliyetten men; kapatma; yönetim kuruluna isten el çektirme ve seçimlerin iptali

MADDE 30. — 1. Bu Kanuna göre kurulan bir meslekî teşekkülün tüzüğü kanuna aykırı ise, iş dâvalarına bakmakla görevli mahallî mahkeme :

a) Bu teşekkülün faaliyette men'ini; veya

b) Tüzüğünü kanuna uygun hale getirmesi için, teşekküle altmış günü geçmiyen bir mehil verilmesini kararlaştırır.

c) (b) fıkrasının uygulanması takdirinde, verilmiş olan mehil sonunda, tüzük, mahkeme kararına uyularak değiştirilmemişse, teşekkülün mahkemece faaliyette menine karar verilir.

d) Meslekî teşekkül, tüzüğünü mahkeme kararına uyarak değiştirdiğini 12 nci maddeye göre yetkili makama bildirir bildirmez, faaliyetine tekrar başlayabilir.

2. Bu kanuna göre kurulan bir meslekî teşekkül, 16 nci madde ve 1 nci maddenin 3 ncü bendi hükümlerini ihlâl ettiği takdirde, iş dâvalarına bakmakla görevli mahallî mahkeme kararıyla üç aydan altı aya kadar faaliyette men edilir.

3. Bu kanuna göre kurulan bir meslekî teşekkül, 22 nci maddenin 3 ncü bendinde yazılı yasağa aykırı hareket ettiği takdirde, iş dâvalarına bakmakla görevli mahallî mahkeme kararıyla üç aydan altı aya kadar faaliyette men edilir.

4. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 1 ve 2 nci maddeleri ile 3 ncü maddesinin 1 nci fıkrası ve 4 ncü maddesi, 19 ncü maddesinin 5 nci fıkrası ve 57 nci maddesinin 1 nci fıkrasında yer alan ilkelere aykırı amaçlar güden veya faaliyette bulunan meslekî teşekkül, iş dâvalarına bakmakla görevli mahallî mahkeme kararı ile kapatılır.

5. Yargılamanın her safhasında, hükümden önce dahi, işbu kanuna göre kapatmayı veya faaliyette meni gerektiren fiilin işlendiğine dair kuvvetli emareler bulunmak şartıyla, bu gibi teşekküller, Cumhuriyet Savcısının talebi üzerine, mahkeme kararıyla faaliyette men edilebilir.

6. Faaliyette men edilen teşekkülün mallarının idaresi ve menfaatlerinin korunması, Medeni Kanun hükümleri gereğince tâyin olunacak bir veya üç kayyım tarafından ifa edilir.

Kapatma halinde fesih hükümleri uygulanır.

7. Bu maddede zikri geçen haller dışında, bu kanuna göre kurulmuş meslekî teşekküller faaliyette men edilemez ve kapatılamaz.

8. 12 nci maddenin 4 ncü bendi hükmü ile 25 nci maddenin 1 nci bendi hükmüne aykırı hareket eden meslekî teşekkülün yönetim kuruluna, meslekî teşekkül mensuplarından birinin başvurusu üzerine, iş dâvalarına bakmakla görevli mahallî mahkeme kararıyla isten el çektirilir; bu takdirde, görevli mahkeme, teşekkülün genel kurulunu kanun ve tüzük hükümleri gereğince en kısa zamanda toplamak ve yeni yönetim kurulu seçilinceye kadar cari işleri yürütmekle görevli olmak üzere, Medeni Kanun hükümleri gereğince bir veya üç kayyım tâyin eder.

9. 25 nci maddenin 2 nci bendi hükmüne aykırı olarak seçim yapılması halinde, meslekî teşekkül mensuplarından birinin başvurusu üzerine, iş dâvalarına bakmakla görevli mahallî mahkeme, bu seçimleri iptal eder.

İptal edilen seçim başkanlık seçimi ise, yönetim kurulu, kendi üyeleri arasından, yenisi seçilinceye kadar geçecek süre için bir geçici başkan seçer.

İptal edilen seçim yönetim kurulu seçimi ise, 3 nci bent hükmü uygulanır.

İptal edilen seçim denetçi seçimi ise, mahkeme, yenileri seçilinceye kadar denetçilik yapmak üzere yeter sayıda denetçi tâyin eder.

İptal edilen seçim haysiyet divanı seçimi ise, genel kurul yenisini seçmek üzere derhal toplanmaya çağırılır.

Ceza hükümleri

MADDE 31. — 1. 17 nci maddenin 1 ve 2 nci bentlerinde yazılı yasalara aykırı hareket edenlere, beş yüz liradan iki bin liraya kadar ağır para cezası hükmedilir.

2. 17 nci maddenin 3 ncü bendinde yazılı yasağa aykırı hareket edenler üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına mahkûm edilirler. Söz konusu yasağa aykırı olarak yapılan malî yardıma el konulur ve İş Kanununun 30 ncu maddesi uyarınca Çalışma Bakanlığının tasarrufuna verilir.

3. 19 ncu madde hükümlerine aykırı hareket eden iş verenlere, beşyüz liradan ikibin liraya kadar ağır para cezası hükmedilir.

4. 22 nci maddenin 2 nci bendinde yazılı yasağa uymıyanlar ile bunların şerikleri hakkında Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesi uygulanmakla beraber, yapılan malî yardım veya teberru kendilerine ödettirilir. Söz konusu yasağa aykırı olarak bu kanuna göre kurulmuş bir meslekî teşekküle yapılmış olan malî yardım veya teberruya el konulur ve İş Kanununun 30 ncu maddesi uyarınca Çalışma Bakanlığının tasarrufuna verilir.

5. 28 nci maddede yazılı defterleri tutmıyan teşekkül tüzüğüne göre sorumlu kişiler hakkında, beşyüz liradan ikibin beşyüz liraya kadar ağır para cezasına hükmolunur. Tekerrür halinde, ağır para cezasının âzami haddi verilir.

6. 29 ncu maddede yazılı bilgi ve belgeleri süresi içinde Çalışma Bakanlığına göndermiyen teşekkülün tüzüğüne göre sorumlu kişiler hakkında beşyüz liradan ikibin beşyüz liraya kadar ağır para cezasına hükmolunur. Tekerrür halinde, ağır para cezasının âzami haddi verilir.

7. 30 ncu maddenin 1 nci bendi gereğince faaliyetten menine karar verilen teşekkülün sorumluları hakkında ellışer liradan beşyüz liraya kadar ağır para cezasına hükmolunur.

8. 30 ncu maddenin 2 nci bendi gereğince bir teşekkülün faaliyetten menine karar verilmesi halinde, 16 ncı madde hükümlerini ihlâl etmiş olanlar hakkında, üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

30 ncu maddenin 2 nci bendi gereğince bir teşekkülün faaliyetten menine karar verilmiş olması halinde, eğer 16 ncı madde hükmüne aykırı olarak teşekkül tarafından bir siyasi partiye veya bir siyasi parti tarafından teşekküle ödenmiş olan bir meblâğ varsa, bu meblâğa el konulur ve İş Kanununun 30 ncu maddesi uyarınca Çalışma Bakanlığının tasarrufuna verilir.

9. 30 ncu maddenin 3 ncü bendi gereğince teşekkülün faaliyetten menine karar verilmiş olması halinde, 22 nci maddenin 3 ncü bendinde yazılı yasağa uymıyanlarla bunların şerikleri hakkında, eğer fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmiyorsa, altı aydan iki yıla kadar hapis cezasına ve malî yardım veya teberrunun bir mislinden aşağı olmamak üzere ağır para cezasına hükmolunur.

Söz konusu yasağa aykırı olarak alınmış malî yardım veya teberrua el konulur ve İş Kanununun 30 ncu maddesi uyarınca Çalışma Bakanlığının tasarrufuna verilir.

10. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerin faaliyetleriyle ilgili olarak - Taksirli suçlar haric olmak üzere - altı ay veya daha fazla hapis cezasına hüküm giymiş olanlar ve Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununun 55, 56, 57, 58, 59, 60 ve 61 nci maddelerine göre hüküm giymiş olanlarla aleliltlak zimmet, ihtilâs, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflâs gibi yüz kızartıcı suçlardan biriyle hüküm giymiş teşekkül yöneticileri veya mensupları, kanun hükümlerine göre haklarında uygulanacak diğer cezalar saklı kalmak kaydıyla, hükmün kesinleşmesinden itibaren beş yıl süreyle bu kanuna göre kurulan teşekküllerde idare, hâsiyet divanı üyeliği, denetleme veya temsil görevi almak hakkını kaybederler. Cezanın tecili veya afla düşmüş olması, bu bent hükmünün uygulanmasına engel değildir.

C. Senatosunun kabul ettiği metin

Ceza hükümleri

MADDE 31. — 1. 17 nci maddenin 1 ve 2 nci bentlerinde yazılı yasalara aykırı hareket edenlere, beşyüz liradan ikibin liraya kadar ağır para cezası hükmedilir.

2. 17 nci maddenin 3 ncü bendinde yazılı yasağa aykırı hareket edenler, üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına mahkûm edilirler. Söz konusu yasağa aykırı olarak yapılan malî yardıma el konulur ve İş Kanununun 30 ncu maddesi uyarınca Çalışma Bakanlığının tasarrufuna verilir.

3. 19 ncu madde hükümlerine aykırı hareket eden iş verenlere, beşyüz liradan ikibin liraya kadar ağır para cezası hükmedilir.

4. 20 nci maddenin 1 nci bendi hükmüne aykırı hareket eden iş veren veya iş veren vekili beşyüz liradan ikibin liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir.

5. 22 nci maddenin 2 nci bendinde yazılı yasağa uymayanlar ile bunların şerikleri hakkında Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesi uygulanmakla beraber, yapılan malî yardım veya teberru kendilerine ödettilir. Söz konusu yasağa aykırı olarak bu kanuna göre kurulmuş bir meslekî teşekküle yapılmış olan malî yardım veya teberruya el konulur ve İş Kanununun 30 ncu maddesi uyarınca Çalışma Bakanlığının tasarrufuna verilir.

6. 27 nci maddede gösterilen mal bildiriminin hakikate aykırı olarak düzenlenmesi halinde suçlu hakkında altı aydan iki yıla kadar hapis cezası hükmolunur.

7. 28 nci maddede yazılı defterleri tutmayan teşekkül tüzüğüne göre sorumlu kişiler hakkında, beşyüz liradan ikibin liraya kadar ağır para cezasına hükmolunur. Tekerrür halinde, ağır para cezasının âzami haddi verilir.

8. 29 ncu maddede yazılı bilgi ve belgeleri süresi içinde Çalışma Bakanlığına göndermeyen teşekkülün tüzüğüne göre sorumlu kişiler hakkında beşyüz liradan ikibin liraya kadar ağır para cezasına hükmolunur.

Bu bilgi ve belgeleri hakikate aykırı olarak bildirenler hakkında ikiyüz liradan ikibin liraya kadar ağır para cezası ile birlikte üç aydan eksik olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur.

9. 30 ncu maddenin 1 nci bendi gereğince faaliyetten menine karar verilen teşekkülün sorumluları hakkında elliyüz liradan beşyüz liraya kadar ağır para cezasına hükmolunur.

10. 30 ncu maddenin 2 nci bendi gereğince bir teşekkülün faaliyetten menine karar verilmesi halinde, 16 ncı madde ile 1 nci maddenin 3 ncü bendi hükümlerini ihlâl etmiş olanlar hakkında, üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

30 ncu maddenin 2 nci bendi gereğince bir teşekkülün faaliyetten menine karar verilmiş olması halinde, eğer 16 ncı madde ile 1 nci maddenin 3 ncü bendi hükmüne aykırı olarak teşekkül tarafından bir siyasi partiye veya bir siyasi parti tarafından teşekküle ödenmiş olan bir meblâğ varsa, bu meblâğa el konulur ve İş Kanununun 30 ncu maddesi uyarınca Çalışma Bakanlığının tasarrufuna verilir.

11. 30 ncu maddenin 3 ncü bendi gereğince teşekkülün faaliyetten menine karar verilmiş olması halinde, 22 nci maddenin 3 ncü bendinde yazılı yasağa uymayanlarla bunların şerikleri hakkında, eğer fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmiyorsa, altı aydan iki yıla kadar hapis cezasına ve malî yardım veya bağışın bir mişlinden aşağı olmamak üzere ağır para cezasına hükmolunur.

Söz konusu yasağa aykırı olarak alınmış malî yardım veya bağışa el konulur ve İş Kanununun 30 ncu maddesi uyarınca Çalışma Bakanlığının tasarrufuna verilir.

12. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerin faaliyetleriyle ilgili olarak -taksirli suçlar haric olmak üzere- altı ay veya daha fazla hapis cezasına hüküm giymiş olanlar ve alehtlak zimmet, ihtilâs, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflâs gibi yüz kızartıcı suçlardan biriyle hüküm giymiş teşekkül yöneticileri veya mensupları, ka-

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

Kaldırılan kanunlar

MADDE 33. — 20 Şubat 1947 tarihli ve 5018 sayılı İşçi ve İş Veren Sendika ve Sendika Birlikleri hakkında Kanun ve 25 Mayıs 1959 tarihli ve 7286 sayılı, 5018 sayılı Kanuna ek Kanun ile 13 Haziran 1952 tarihli ve 5953 sayılı Basın Mesleklerinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi hakkındaki Kanunun 22 nci maddesi ile 10 Mart 1954 tarihli ve 6379 sayılı Deniz İş Kanununun 40 nci maddesi hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Seçilmiş işçi temsilcileri

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce İş Kanunu gereğince seçilmiş olan iş yeri işçi temsilcilerinin görevleri, 20 nci maddenin 3 ncu bendi uyarınca temsilciler seçilinceye kadar devam eder.

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu kanunda sözü geçen yönetmelik, bu kanunun yayımı tarihinden itibaren en çok otuz gün içinde yürürlüğe girecek şekilde hazırlanır.

GEÇİCİ MADDE 4. — 20 Şubat 1947 tarihli ve 5018 sayılı Kanun hükümlerine göre kurulmuş olan işçi ve iş veren sendika, birlik, federasyon ve konfederasyonları, tüzüklerini geçici 3 ncu maddede bahse konu yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden itibaren en geç altı ay içinde kanun ve mevzuat hükümlerine uydurmak zorundadırlar.

Yürürlüğe giriş

MADDE 34. — 1. Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

2. Bu kanunda bahse konu Yönetmelik, bu kanunun yayımından itibaren en çok otuz gün sonra yürürlüğe girecek şekilde hazırlanır.

3. 20 Şubat 1947 tarihli ve 5018 sayılı Kanun hükümlerine göre kurulmuş olan işçi ve iş veren sendika, birlik, federasyon ve konfederasyonları, tüzüklerini, 2 nci bentte bahse konu yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden itibaren en geç altı ay içinde kanun ve mevzuat hükümlerine uydurmak zorundadırlar.

4. 2 nci maddenin 1 nci bendinin 2 nci fıkrasında söz konusu özel kanun, Anayasanın 7 nci geçici maddesinde gösterilen süre içinde yürürlüğe girene kadar, işçi niteliği taşımayan kamu hizmeti görevlileri, sendika kuramaz ve sendikalara üye olamazlar.

C. Senatosunun kabul ettiği metin

nun hükümlerine göre haklarında uygulanacak diğer cezalar saklı kalmak kaydıyla, hükmün kesinleşmesinden itibaren bu kanuna göre kurulan teşekküllerde idare, haysiyet divanı üyeliği, denetleme veya temsil görevi almak hakkını kaybederler.

Cezanın tecili veya af ile düşmüş olması, bu bent hükümlerinin uygulanmasına engel değildir.

Kaldırılan kanunlar

MADDE 33. — 20 Şubat 1947 tarihli ve 5018 sayılı İşçi ve İş Veren Sendika ve Sendika Birlikleri hakkında Kanun ve 25 Mayıs 1959 tarihli ve 7286 sayılı 5018 sayılı Kanuna ek Kanun ile 13 Haziran 1952 tarihli ve 5953 sayılı Basın Mesleklerinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi hakkındaki Kanunun 22 nci maddesi ile 10 Mart 1954 tarihli ve 6379 sayılı Deniz İş Kanununun 40 nci maddesi hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Seçilmiş işçi temsilcileri

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce İş Kanunu gereğince seçilmiş olan iş yeri işçi temsilcilerinin görevleri, 20 nci maddenin 3 ncü bendi uyarınca temsilciler seçilinceye kadar devam eder.

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu kanunda sözü geçen yönetmelik, bu kanunun yayımı tarihinden itibaren en çok otuz gün içinde yürürlüğe girecek şekilde hazırlanır.

GEÇİCİ MADDE 4. — 20 Şubat 1947 tarihli ve 5018 sayılı Kanun hükümlerine göre kurulmuş olan işçi ve iş veren sendika, birlik, federasyon ve konfederasyonları, tüzüklerini, geçici 3 ncü maddede bahse konu yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden itibaren en geç altı ay içinde kanun ve mevzuat hükümlerine uydurmak zorundadırlar.

Yürürlüğe giriş

MADDE 34. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

GEÇİCİ KOMİSYONUN GENEL KURULA TAVSİYELERİ

- Kanun başlığı; Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin reddini tavsiye etmektedir.
- MADDE 1.** — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin kabulünü tavsiye etmektedir.
- MADDE 2.** — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin reddini tavsiye etmektedir.
- MADDE 3.** — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin reddini tavsiye etmektedir.
- MADDE 4.** — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin reddini tavsiye etmektedir.
- MADDE 5.** — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin kabulünü tavsiye etmektedir.
- MADDE 6.** — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin kabulünü tavsiye etmektedir.
- MADDE 7.** — Bu madde kesinleşmiştir.
- MADDE 8.** — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin reddini tavsiye etmektedir.
- MADDE 9.** — Geçici Komisyon Cumhuriyet Senatosu metninin reddini tavsiye etmektedir.
- MADDE 10.** — Bu madde kesinleşmiştir.
- MADDE 11.** — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin kabulünü tavsiye etmektedir.
- MADDE 12.** — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin kabulünü tavsiye etmektedir.
- MADDE 13.** — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin reddini tavsiye etmektedir.
- MADDE 14.** — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin reddini tavsiye etmektedir.
- MADDE 15.** — Bu madde kesinleşmiştir.
- MADDE 16.** — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin kabulünü tavsiye etmektedir.
- MADDE 17.** — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin reddini tavsiye etmektedir.
- MADDE 18.** — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin kabulünü tavsiye etmektedir.
- MADDE 19.** — Bu madde kesinleşmiştir.
- MADDE 20.** — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin reddini tavsiye etmektedir.
- MADDE 21.** — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin reddini tavsiye etmektedir.
- MADDE 22.** — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin kabulünü tavsiye etmektedir.
- MADDE 23.** — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin kabulünü tavsiye etmektedir.
- MADDE 24.** — Bu madde kesinleşmiştir.
- MADDE 25.** — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin kabulünü tavsiye etmektedir.
- MADDE 26.** — Bu madde kesinleşmiştir.
- MADDE 27.** — Bu madde kesinleşmiştir.
- MADDE 28.** — Bu madde kesinleşmiştir.
- MADDE 29.** — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin kabulünü tavsiye etmektedir.
- MADDE 30.** — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin kabulünü tavsiye etmektedir.
- MADDE 31.** — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin reddini tavsiye etmektedir.

MADDE 32. — Bu madde kesinleşmiştir.

MADDE 33. — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin reddini tavsiye etmektedir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu madde kesinleşmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosunca eklenen bu maddenin kabulünü tavsiye etmektedir.

GEÇİCİ MADDE 3. — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosunca eklenen bu maddenin kabulünü tavsiye etmektedir.

GEÇİCİ MADDE 4. — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosunca eklenen bu maddenin kabulünü tavsiye etmektedir.

MADDE 34. — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin reddini tavsiye etmektedir.

MADDE 35. — Bu madde kesinleşmiştir.